ČECHOAUSTRALAN

KRAJANSKÝ LIST

ZIMA/LÉTO 2017 www.cechoaustralan.com

Ačkoliv jsou mořská pobřeží jen těžce změřitelná, to australské má být podle vědeckých propočtů šesté nejdelší na světě (cca 60 000km). V Austrálii je nespočet nekonečně dlouhých, svou krásou doslova dechberoucích pláží, tuto - sedmdesát pět mil dlouhou - lemující queenslandský Fraser Island nafotil český letec Jiří Pruša, když mapoval Austrálii z nebe.

Velvyslanectví České republiky:
8 Culgoa Circuit, O'Malley, ACT 2606
Tel: 02 6290 1386, Fax: 02 6290 0006

ZÁKON CESTY

- „cesty plné neočekávaných zvratů a narušení, jež rozptylují náhodná spojení mezi východisky a cíli, přáními a jejich naplněním, ohlášením sdělení a jejich přijetím"… /Walter Benjamin - Franz Kafka/

Barbara Semenov

Zákon cesty nelze ani popřít ani odvrátit.

I proto dnes dominuje Velké dvoraně Veletržního paláce v Praze, která kdysi dávno/nedávno sloužila jako shromaždiště Židů před jejich deportací, monumentální černý člun o délce sedmdesáti metrů a váze pěti tun. Po stranách člunu sedí muži, mezi nimi jsou vtěsnané ženy a děti. Žádná z 258 nadživotních postav nemá tvář. Několik jich je umístněno i mimo člun na podlaze. Topí se v moři a vztahují ruce k lodi.

Autor díla, čínský umělec Ai Weiwei proslul ve světě inovativními a provokativními instalacemi, které vstupují do dialogu s daným místem. V roce 2015 představil svoji slavnou plastiku Zvěrokruh, vystavovanou nyní rovněž v pražské Národní galerii, v Národní galerii Viktorie v Melbourne. Tam jsem se také poprvé střetla s tímto kontroverzním moderním umělcem. Výstava v melbournské NGV nazvaná Forever Bicycles 2015 obsahovala obdobně velkolepou instalaci 1500 jízdních kol symbolizujících svobodu volného pohybu.

O té, o migraci a zákonu cesty víme jako bývalí emigranti své. Z první ruky a na vlastní pěst.

Ai Weiwei, sám uprchlík, se migraci intenzivně věnuje již několik let: „Není žádná uprchlická krize, jen krize lidstva... Při současném přístupu k uprchlíkům ztrácíme své základní hodnoty", říká v reakci na současnou humanitární katastrofu. Umění považuje za prostředek k pochopení naší komplexní situace, podnět k reakci a možnou útěchu. „V této nejisté době potřebujeme více tolerance, soucitu a důvěry v sebe navzájem, protože jsme na tom všichni stejně. Jinak se lidstvo dostane do ještě hlubší krize…".

Generální ředitel Národní galerie v Praze a kurátor výstavy Jiří Fajt komentuje smysl Ai Weiweiovy expozice výstižnými slovy: *„Výstava Zákon cesty se odehrává v budově, jež má silný historický náboj – bývalý veletržní palác z roku 1928 sloužil v letech 1939–1941 jako shromaždiště Židů před jejich deportací do koncentračního tábora v Terezíně. Funguje jako podobenství vztahující se přesně k tomuto místu, jako svého druhu (veřejné) prohlášení, a je nadáno transgresivní schopností vyvolat prožitek katarze, přičemž zároveň ztělesňuje selhání, paradox a rezignaci. Jako Archa Noemova se vetchý obří gumový člun stává moderním plavidlem nuceného exodu, bezmocně se vznášejícím v nezměrné strži oceánu Velké dvorany, jež je sama o sobě galerijním prostorem připomínajícím spíše post-industriální katedrálu. Na cestě neznámem k nekonečnu veze přelidněný vor „předvoj jejich lidí", jak Hannah Arendtová nazvala roku 1943 ve svém vlivném textu My uprchlíci nelegální přistěhovalce bez státní příslušnosti: lidské postavy se tísní v prostoru svého dočasného útočiště na cestě „do dáli nikdy předtím neprojetým prostorem", na útěku před násilím a nebezpečím. Radikálním gestem spočívajícím v rekonstrukci zoufalého činu, jež ztělesňuje anti-ornamentálnost lidstva v úpadku, vzdává Aj Wej-wej mocný hold těm, které zastihla současná humanitární katastrofa, stejně jako věčné touze člověka po domově a smyslu pro přináležitost. Zákon cesty*

je důraznou výzvou k činu, stejně jako obžalobou ignorance a slepoty politických a občanských aparátů. Název výstavy odkazuje k pojetí Kafkova „zákona cesty (das Gesetz der Fahrt)" Walterem Benjaminem jako „cesty plné neočekávaných zvratů a narušení, jež rozptylují náhodná spojení mezi východisky a cíli, přáními a jejich naplněním, ohlášením sdělení a jejich přijetím".

Přemýšlím o tom, že dnes se světem protlouká na 65 miliónů bezprizorných – uprchlíků, emigrantů, běženců… Humanitární katastrofa nemá v současné chvíli jiné řešení, než jaké napovídá zmiňovaný „zákon cesty". Jak se s ním lidstvo vypořádá? Vidíme dílčí snahy – od humanitárního úsilí pomoci přes snahy o empatie s nešťastlivci až po pokusy regulace lidské tsunami.

Šedesát pět miliónů! Ale je to opravdu hodně? Procentuálně se jedná vlastně o necelé jedno procento - 0.8% nebohých obyvatel naší planety. 65 milionů - to je například populace Velké Británie. Teoreticky by se souostroví království vešlo na mapu Austrálie přepočtem asi třicetkrát. Usadilo by se to nepatrné bědné procento v nehostinném středu našeho kontinentu? Zvelebilo by poušť a naši zemi? Odpověď známe.

Nedávno se objevily hlasy srovnávající současnou situaci migrantů s minulostí. V souvislosti s českým exilem v Austrálii bylo poukazováno na to, že tehdejší veřejné mínění a místní média byla v padesátých letech silně zaujata proti imigraci ze střední a východní Evropy, Australané byli údajně zastrašováni před uprchlíky z válkou rozvrácené Evropy. Noviny prý plnily články o loupežích a vraždách, které spáchali evropští přistěhovalci. Dobové statistiky nicméně ukázaly, že kriminalita imigrantů včetně Čechoslováků byla řádově nižší než kriminalita rodilých Australanů. Zemí se podle některých historiků přehnala vlna předsudků srovnatelná s dnešní fobií. S tímto názorem se dá polemizovat. Přirozeně bude kriminalita menšiny nižší. Podstatně nesrovnatelné jsou však okolnosti celé tehdejší migrační vlny. Jak sami nejlépe víme, migraci provázely nesmlouvavě kruté a náročné podmínky. Po nově příchozích se požadovaly dva roky téměř vykořisťovatelské práce, než jim bylo zaručeno právoplatné přijetí. Vedlo to mimo jiné k tomu, že si žadatel o australské občanství jeho získání za cenu vstupních mozolů a strádání setsakramentsky vážil. O ničem takovém se v případě dnešních světových, většinově nelegálně se pohybujících běženců nejedná. Od světa se dnes naopak očekává, že přijme utečence s otevřenou náručí a postará se o jejich existenční zajištění. Ponecháme-li stranou teroristickou hrozbu, kterou nás pravidelně konfrontují zločinní jedinci z řad příchozích, je jistě žádoucí pomoci nešťastníkům prchajícím z hrůzných podmínek ať již válečného středního Východu nebo afrického hladomoru.

Ukazuje se však, že jen malé procento uprchlíků ze zcela odlišných kultur se dnes bude asimilovat tak jako Evropané, kteří byli Austrálií přijati v minulém století. Je tedy pochopitelné, že se Austrálie opět chystá výrazně zpřísnit podmínky, za kterých budou moci cizinci získat australské občanství. Vláda Malcolma Turnbulla vyžaduje znalost angličtiny, delší dobu pobytu v zemi i důkazy o integraci do společnosti, například trvalý pracovní poměr. Uchazeči o australský pas musí prokázat především souznění s australskými hodnotami. Jak známo, na rozdíl od mnoha jiných národů Australany neurčuje společná rasa, náboženství nebo kultura, ale právě a především společné hodnoty. Těmi jsou oddanost právnímu státu, demokracii a svobodě, vzájemný respekt a rovnost mezi muži a ženami.

Srovnávat exulantskou vlnu minulého století s tou dnešní nelze už z prostého důvodu, že pro tehdejší imigranty byla integrace a přijetí těchto hodnot nejvyšší prioritou a metou, zatímco dnešní nově příchozí s tím mají očividné problémy. Někteří by nejraději vnesli do nové domoviny právě ony hodnoty, které napomohly rozpadu jejich původních domovů. To platí bohužel v případě mnohých běženců a uprchlíků. Je tedy sice nutné, aby svět pomáhal, ale současně nelze jen dávat, aniž bychom nepřihlíželi k tomu, co přinášejí novodobí exulanti do naší vyspělé společnosti.

Generální konzulát České republiky:
169 Military Road, Dover Heights, NSW 2030
Tel: 02 9581 0111, Fax: 02 9371 9635

Politicky, ekonomicky a společensky nebude možné přijímat donekonečna miliony současného mega exodu. Ideální řešení této situace by se nabízelo například v investování do infrastruktur zničených či zaostalých zemí, ze kterých lidé utíkají. Do zbrojařského průmyslu vkládá dnes USA 650 bilionů dolarů, Čína 145 bilionů, Saudská Arábie je v světovém zbrojení na třetím místě s 82 biliony, oproti tomu zbrojařský průmysl Ruska poklesl na 66 bilionů, což je překvapivě jen devítina zbrojení amerického.

Co třeba investovat za účelem vlastního ekonomického růstu část toho horentního kapitálu za zbrojení právě do kriticky ohrožených zemí, tak aby z nich lidé neměli potřebu odcházet do končin, kde nejsou vítáni a kde budou nuceni žít pod jiným řádem, než jsou zvyklí? To je možná naivní, ale ideální představa pomoci, která by musela být samozřejmě podpořena Organizací spojených národů, jež zatím zůstává spíš pouhým diskusním fórem bez skutečné angažovanosti v této věci. Jakási dvojí vláda místních spolu se zástupci OSN v těchto zemích by jistila, že finanční podpora z vyspělé části světa nejde do kapes politikům, samozvancům, korupčníkům a dalším nečestným zpronevěřitelům, jak bývá zvykem, a jak se také potvrdilo například nedávno v Ukrajině. Lidé by neemigrovali, investovaný kapitál by se vrátil…

- Krásná utopie dneška, řeknete si. A kdo by měl o ni zájem? Snad snílci, básníci, filosofové, umělci… Ale i Kafka věděl, že zákon cesty je jiný. Přelidněný svět bude nadále regulován dle svých bezohledných pravidel – hlad, mor, válka, holocaust, teror…

Omlouvám se čtenářům za dnešní neveselou úvahu a černý pohled do budoucna. Ostatně, i Franz Kafka viděl zákon cesty ještě dávno předtím, než došlo k deportaci ve Veletržním paláci a tomu, co následovalo - „cesta plná neočekávaných zvratů a narušení, jež rozptylují náhodná spojení mezi východisky a cíli, přáními a jejich naplněním, ohlášením sdělení a jejich přijetím“.

Zákon cesty zůstane ve Veletržním paláci v Praze až do 7. ledna příštího roku. ‚Site-specific‘ instalaci - umělecké dílo zasazené do kontextu určitého prostoru, doplňuje i Weiweiova starší tvorba. K migrační krizi odkazuje i jeho Prádelna, tisíce kusů oblečení a dalších předmětů zanechaných uprchlíky v opuštěném řeckém táboře v Idomeni, které umělec vypral, vyžehlil a uspořádal. Výstava Zákon cesty je mnohovrstevným, epickým ztělesněním stavu lidstva: vyjádření empatie a morálního znepokojení umělce tváří v tvář neutuchající, nekontrolované destrukci a krveprolití.

Zamýšlejme se s ním, dokud je čas.

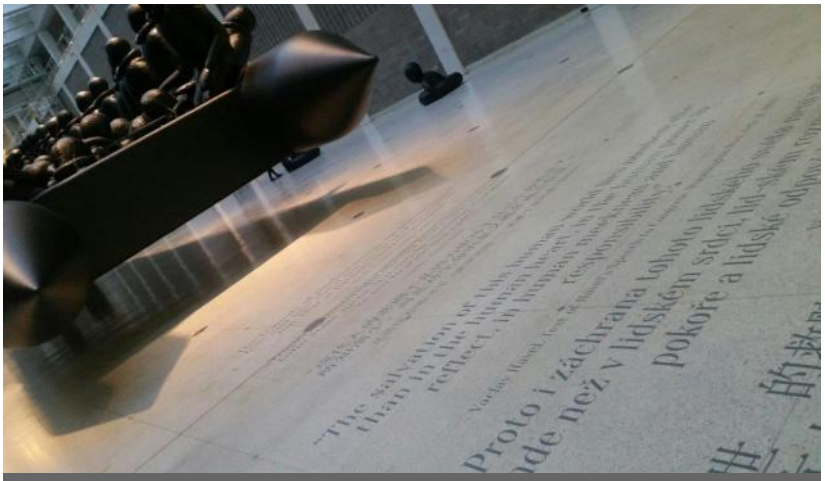

„Proto i záchrana tohoto lidského světa není nikde jinde než v lidském srdci, lidském rozmyslu, lidské pokoře a lidské odpovědnosti.“ Václav Havel

Hotel Vila Olga

Zrenovovaný rodinný **hotel Vila Olga v Jevanech** se nachází v přírodní rezervaci Voděradské bučiny. Hotel je obklopen kaskádou rybníků, rozlehlými lesy a nádhernou přírodou.

Vila nabízí ubytování v komfortních pokojích s výhledem do zahrady. Všechny pokoje jsou vybavené satelitní LCD TV, minibarem, psacím stolem, bezplatným Wi-Fi připojením a koupelnou se sprchovým koutem a toaletou. Ubytování zahrnuje v ceně snídani. K dispozici salónek a prostorná společenská místnost. Součástí hotelu je lesní zahrada, tenisový kurt, v okolí naleznete golf, bowling a upravené cyklostezky.

Hotel Vila Olga, Rekreační 55, 281166 Jevany, Czech Republic
+420 777322532, hotel@vilaolga.cz, www.vilaolga.cz

CZECH EVENTS portál spojuje Čechy a Slováky ve světě – http://www.czechevents.net

ZIMA/LÉTO 2017

5

AUSTRALSKÝ MULTIKULTURALISMUS

Miloš Ondrášek

Australský multikulturalismus se dnes odráží ve složení občanské populace, v řízení přistěhovalectví, v zákazu diskriminace jakéhokoliv druhu a v rovnosti práva pro všechny občany. Je docela spokojen s různými kulturami, které akcentují rozdílnost etnických skupin. K tomu patří těmto účelům odpovídající zprostředkovatelské služby (časopisy, rozhlas, televize).
Sčítání lidu z roku 2011 napovídá, že 26% australských obyvatel bylo narozeno mimo Austrálii a dalších 20% mělo nejméně jednoho z rodičů narozeného mimo Austrálii. Původní obyvatelé, Aboriginal Australians, se podílí 2,5% na složení obyvatelstva.
Media rozhlašují, že toto spektrum je tvořeno také jídlem, které si přistěhovalci přivezli sebou, jejich životním stylem a kulturními zvyky. Tímto si nejsem jist, když jde o absorbování do životních zvyků Australanů. Působnost organizací jako Australian Multicultural Council, Australian Multicultural Advisory Council, Federation of Ethnic Communities Council of Australia atd. atd. pokládám za prospěšnou jen jejich dobře placeným předsedům a tajemníkům úřadujícím v krásně vybavených kancelářích. Státem vydržovaná stanice SBS rozhlasu a televize je naživu díky ročnímu příspěvku 1.5 bilionu australských dolarů vybraných na berních daních. V tomto kolosu je lukrativně zaměstnáno 1200 lidí. Rozhlasová část vysílající ve stovce různých jazyků stojí australské poplatníky 400 milionů dolarů ročně. SBS začala působit v roce 1975, kdy se zrodil australský multikulturalismus, byla levicově orientovaná od samého počátku a zůstává tak i nyní. První české vysílání vedl takto politicky zaměřený krajan, který navíc zápasil s češtinou. Vedení stanice vůbec nebralo v úvahu, že drtivá většina českých imigrantů opustila republiku vzhledem ke komunisty vedoucím převratným událostem v letech 1948 a 1968. Postupně následovali dva hlasatelé, vyjadřovali se bezchybně, měli ale jiné nectnosti. Současné české relace neposlouchám vzhledem k pro mne nepřijatelné vysílací době, program je zaměřen na ty, kteří se dostali do Austrálie v posledních letech.
Uvažuji, nakolik se SBS zasloužila o asimilaci přistěhovalců. Není to spíše naopak? Multikulturalismus kontra integrace. Necítím se povolán tento problém řešit, i když se nepřikláním ke škatulkování australské populace podle 160 přistěhovaleckých rodných jazyků. Na toto dilema se vede debata od roku 1975, mezi jinými v táboře bojujícím za instalaci sociální koheze stál náš krajan dr František Knopfelmacher, přednášející na melbournské univerzitě politickou filosofii. Historik G. Blainey se tehdy obával multikulturního protibritského kmenového společenství, jakési společensky a hospodářsky motivované laboratoře činné pro blaho celého světa - kromě Austrálie.
Před dvaceti lety Liberální (konzervativní) strana v koalici s Národní stranou vystřídala ve vládě Austrálie levicovou stranu práce. Jedním z hlavních plánů nově zvoleného politického seskupení bylo omezit přistěhovalectví z asijských zemí. Nový ministerský předseda zanedlouho prohlásil, že se mýlil. Podle již zmíněného sčítání lidu v přistěhovaleckých počtech vedou Britové. Směřují k usazení jednak na sever Austrálie a jednak na jih, na mořem oddělenou Tasmánii. Na druhém místě jsou Číňané, zajímají se zejména o velkoměsto Sydney a okolí. Chtějí mezi své, kde se dobře domluví a nic je netlačí, aby přijali úřední jazyk Austrálie – angličtinu. Mají svoje obchody, stravovací podniky, realitní kanceláře, lékaře a zubaře. Na třetím místě osm set tisíc přistěhovalých Indů směřuje k Melbourne.
Vláda stále udržovala koncept multikulturalismu a rozšířila právo dvojího občanství. Tím ovšem zaniklo pojetí "Bílé Austrálie", které se začalo propagovat před sto lety. Stále však platí požadavek, aby i přistěhovalecký způsob života byl založen na anglo-keltské tradici, jak přijala mezi statisíci i moje rodina.
Ozývají se hlasy zrušit možnost dvojího občanství s odůvodněním, že státní příslušnost nejde rozložit a jeden nemůže být loajální ke dvěma rozdílným státním systémům.
S touto úvahou o multikulturalismu jsem čekal na začátek vývoje, kterému dal impuls liberální ministerský předseda Malcolm Turnbull před několika dny, v polovině dubna tohoto roku. Vláda se pokusí o přepsání právních požadavků k získání australského občanství. Dosud se občanem Austrálie mohl stát přistěhovalec po jednom roce pobytu v zemi. Tato lhůta se nyní prodlužuje na čtyři roky. To platí i pro povolení ke stálému pobytu. Tím se posílí zřetel zaměstnání, integrace do australské společnosti a legislativní povinnost daňového přiznání. Pokud jde o přistěhovaleckou rodinu s dětmi, důležitost se klade na jejich navštěvování australské školy s anglickým vyučovacím jazykem. Angličtina se vůbec stává ústředním bodem k udělení australského občanství. Nejde jen o ústní zkoušku, ale i způsobilost čtení a psaní. Všechno na úrovni, kterou ministerský předseda nazval "kompetentní". Jeho odpůrci tvrdí, že se tak dává přednost přistěhovalcům ze zemí, kde je angličtina úředním jazykem. Ministerský předseda se brání, čtyři roky je dostatečně dlouhá doba angličtinu zvládnout. Tato znalost by měla přivést žadatele k přijetí australských hodnot. Mezi ně rasa, náboženská příslušnost a kultura nepatří. Zdůrazňuje se respekt k justičnímu uspořádání, oddanost demokracii a svobodě, vzájemná občanská úcta a rovnost mezi muži a ženami. Charakterový test bude přísnější než dosud s přihlédnutím na trestní rejstřík, porušování domácího klidu, účast na organizovaném zločinu a skupinových násilnostech a kriminalitě. Žadatelé budou dotázáni na názory týkající se podvodné činnosti, sňatků nezletilých dětí, dívčích genitálních mutilací, fyzického násilí v rodině i mimo ni a zabraňování dětem navštěvovat školu.
Nezaměstnanost se v Austrálii pohybuje kolem 5%. O mnoho pracovních příležitostí žádají zejména asijští imigranti, kteří se spokojí s menším výdělkem a sezónní dělníci, například česáči ovoce. Zaměstnavatelé často porušují zákonná zaměstnanecká platová minima. Počítá se s tím, že zpřísněné udělování občanství sníží přistěhovalecké počty a tak se podstatně zvýší možnost obsadit pracovní příležitosti australskými občany. Je to reálný záměr?

Honorární generální konzulát České republiky:
JUDr Milan Kantor
500 Collins Street, Melbourne 3000
Tel: 03 9629 6196, Fax: 03 9629 1311

DOPIS ZVLÁŠTNÍHO ZMOCNĚNCE MZV PRO KRAJANSKÉ ZÁLEŽITOSTI JAROSLAVA KANTŮRKA

Vážení a milí přátelé,

rád využívám této každoroční příležitosti, abych Vás pozdravil, popřál vše nejlepší a zároveň Vás informoval o letošních plánovaných projektech a novinkách určených pro Vás, kdo žijete v zahraničí. Vzhledem k jejich různorodosti a zaměření jsem přesvědčen, že Vás některé osloví.

U příležitosti **Týdne češtiny ve světě 31. 7. – 4. 8. 2017** pořádá Spolek Česká škola bez hranic (ČŠBH) ve spolupráci s Domem zahraniční spolupráce a Ministerstvem zahraničních věcí svoji **IX. Mezinárodní konferenci Českých škol bez hranic a spolupracujících škol**. Během konference se budou konat i odborné semináře a kurzy pro vyučující těchto škol. Bližší informace se brzy objeví na webové stránce www.csbh.cz.

Spolek rovněž nadále pokračuje v mapování potřeb Čechů žijících v zahraničí a navazuje tak na práci z předchozích let, kdy uspořádal k tomuto tématu dvě konference: v r. 2015 „Heritage Schools and Diaspora“ a v r. 2016 „Diaspora jako partner mateřského státu“. Videozáznamy z obou konferencí jsou volně dostupné na výše uvedené webové stránce www.csbh.cz.

Poslední konference se zúčastnili rovněž zástupci několika ministerstev, do jejichž působnosti spadá krajanská problematika. Jedním ze závěrů konference a naším aktuálním úkolem je vzájemná koordinace ministerstev a další diskuse o systematičtější návratové politice státu se zaměřením na spolupráci při aktualizaci a postupném vytváření jednotné databáze informací státní správy pro Čechy žijící v zahraničí.

V letošním roce se chce spolek Česká škola bez hranic zaměřit na projekt „**Networking (novodobé) české diaspory“**, a tedy konkrétně na úlohu sítě českých škol v zahraničí (a dalších krajanských spolků). Ty mohou systematicky oslovovat určitou, početně velkou skupinu zahraničních Čechů napříč všemi generacemi (děti, rodiče i prarodiče), včetně nejmladších dospělých Čechů během jejich zahraničního studijního pobytu. Tím mohou být platformou implementace návratových programů, případně alespoň šíření povědomí o nich. Výsledky šetření budou diskutovány na podzim 2017.

I v letošním roce se konají tábory cíleně zaměřené na děti krajanů, případně tábory pro širší veřejnost, kde jsou děti krajanů vítány.
Oddělení výchovy Českobratrské církve evangelické pořádá **tábor Jana Ámose Komenského** v Bělči nad Orlicí, kterého se pravidelně účastní i děti z krajanské komunity na Ukrajině. Letošní termín bude **od 5. 7. do 15. 7. 2017**, veškeré informace jsou k dispozici na adrese http://tabor-belec.evangnet.cz/. Přihlášky se zasílají na adresu: http://prihlasky.srcce.cz/

Tradičně se pod hlavičkou ČŠBH koná úspěšný **letní tábor s výukou českého jazyka ve Sluňákově** v termínu **29. 7. – 5. 8. 2017.** Informace a přihlášky jsou k dispozici na webové stránce www.csbh.cz

Dům zahraniční spolupráce (DZS) - příspěvková organizace Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky – propaguje české vysoké školství pod značkou **Study in the Czech Republic**. Záměrem je představit zahraničním studentům Českou republiku jako ideální destinaci pro absolvování vysokoškolského studia. Na webové stránce www.studyin.cz je nově umístěn interaktivní vyhledávací portál studijních programů, který umožní vyhledat studijní program dle zadaných kritérií.

Užitečným nástrojem a komunikační platformou pro zájemce o sdílení informací, metod a přístupů k výuce češtiny v zahraničí je i elektronický časopis **Krajiny češtiny,** který vychází v rámci Programu podpory českého kulturního dědictví v zahraničí. Je k nalezení na stránkách Domu zahraniční spolupráce www.dzs.cz.

Metodickou oporu českým školám v zahraničí, dalším krajanským sdružením či Českým centrům poskytuje mj. i Ústav jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy http://ujop.cuni.cz/strediska/metodicke-a-odborne-centrum/metodicke-a-odborne-centrum-o-nas.

Vaší pozornosti rovněž připomínám další informační kanály, které mohou být pro Vás zajímavé. Mezi nimi **vysílání Českého rozhlasu do zahraničí** www.radio.cz. Naleznete zde aktuální informace i zajímavosti z ČR v textové i zvukové podobě. Webové stránky získaly v poslední době přehlednější tvář a můžete se zde snadněji orientovat. Radio Praha provozuje i stránku krajane.net - www.rozhlas.cz/krajane. Cílem nové šéfredaktorky Radia Praha Kláry Stejskalové je vytvořit zde širší krajanskou platformu. Větším letošním projektem by měla být akce pro české školy v zahraničí k výročí založení republiky „Po stopách vzniku ČSR“ – pátrání po místech spjatých se vznikem republiky, imaginární rozhovory s historickou osobností. Radio Praha nabízí kromě aktuálních zpravodajských bulletinů i na míru vyrobené podklady ve zvukové i textové podobě určené pro rozhlasové vysílání krajanských rádií a 30 minutový magazín pro školy. Máte-li zájem o některou z nabídek, ozvěte se na adresu cr@radio.cz.

Na stránce www.czechplatform.cz zase můžete bezplatně využívat informační servis sítě Českých center o exportu českého kulturního a kreativního průmyslu nebo aktivně prezentovat Vaše projekty a akce v zahraničí.

Věřím, že Vás některé události tohoto roku zaujaly a že budeme mít možnost se při některé příležitosti potkat osobně. Přeji Vám v letošním roce hodně štěstí a úspěchů ve Vaší činnosti.

S přátelským pozdravem,
Jaroslav Kantůrek

Ustavení Meziresortní komise pro Čechy žijící v zahraničí

Vláda ČR vzala na vědomí ustavení Meziresortní komise pro Čechy žijící v zahraničí, která bude koordinačním a poradním orgánem ministra zahraničních věcí ke krajanské problematice. Vláda ČR uložila ministryni školství, mládeže a tělovýchovy, ministru vnitra, ministru zdravotnictví, ministryni práce a sociálních věcí, ministru kultury, ministru spravedlnosti a ministru průmyslu a obchodu nominovat své zástupce do Komise. Tito zástupci ministerstev budou pověřeni koordinací krajanské problematiky a komunikací s pracovištěm zvláštního zmocněnce pro krajanské záležitosti Ministerstva zahraničních věcí České republiky, jenž bude předsedou Komise.
Činnosti Komise se budou moci účastnit i zástupci dalších ministerstev a veřejných institucí, jejichž agenda s krajanskou problematikou souvisí a kteří projeví o členství v Komisi zájem.
Cílem Komise bude prohloubit vzájemnou informovanost a spolupráci orgánů státní správy a jiných veřejných institucí v dané problematice s cílem postupně vytvořit jednotnou databázi informací pro Čechy žijící v zahraničí za účelem usnadnění vyřizování jejich správních, finančních a dalších záležitostí v České republice i s ohledem na jejich možný návrat. Komise bude také předkládat zúčastněným subjektům doporučení a návrhy týkající se zejména legislativních a jiných opatření na zlepšení styku orgánů státní správy a dalších veřejných institucí s Čechy žijícími v zahraničí. Sjednocení důležitých informací pro Čechy žijící v zahraničí na jednom místě rovněž usnadní činnost zastupitelských úřadů České republiky, resp. jejich konzulárních oddělení, která poskytují českým občanům širokou škálu konzulárních služeb, a to i v případech jejich návratu do České republiky. Ustavení komise je v souladu s usnesením Senátu Parlamentu České republiky ze dne 1. prosince 2016 č. 43 k závěrům z konference „Diaspora jako partner mateřského státu“, která se konala v září 2016. Senát tímto usnesením požádal vládu, aby pověřila Ministerstvo zahraničních věcí koordinací ministerstev v oblasti vztahu státu a diaspory.

HLEDÁ SE

Břetislav Grepl z Domažlic hledá bratra své babičky Václava Hovorku narozeného v r. 1923 ve Smečně, který odešel do Austrálie a žil v Novém Jižním Walesu. Jakékoliv přímé i zprostředkované informace o Václavu Hovorkovi prosím pište na adresu canberra@embassy.mzv.cz nebo volejte na telefonní číslo 02 6290 1386.

Hledá se Václav Pražák, dnes údajně žijící v Austrálii, předtím v Jižní Africe. Případnou zprávu prosíme na srjungova@seznam.cz

Břetislav Kotyza

OTISKY PRSTŮ

Otisky prstů otisky dlaní
stopy nás
co byli jsme a zůstanem
Po dechu lapáme po staletí
modlit se vírou bez klanění
že byli jsme a zůstanem
Otisky prstů otisky dlaní
hlínou
co naše ruce mění
v rodnou zem

checkusouttravel
Czech Travel Specialist

Levné letenky do a z Evropy
s Emirates, Korean, Etihad, Czech Airlines
a s mnoha dalšími

Túry – Česká republika a Střední Evropa
Plavby po evropských řekách

Levné túry z Prahy do zahraničí

Volejte 1300 794 543

e-mail - info@checkusouttravel.com.au

www.checkusouttravel.com.au

checkusouttravel
Czech Travel Specialist

Kam za kulturou v Česku?
http://vstupenky.ticket-art.cz
TICKET ART
VÁŠ PARTNER VE SVĚTĚ KULTURY A ZÁBAVY

AUSTRÁLIE Z NEBE

Jiří Pruša

Přípravy

Někdy v srpnu 2016 jsem začal přes Google hledat někoho, kdo by mi v Austrálii půjčil letadlo. Našel jsem asi tři možnosti, z nichž se postupně vytřídila jedna. Jednu z nich totiž nebyli schopní potvrdit na tak dlouho, jak to potřebuji, a nevěděli, co mám dělat k získání australské validace pilotního průkazu. Druhá škola chtěla nejdřív vyplnit spoustu dotazníků, než se mnou začnou bavit, a v nabídce měli jen stroje bez dobré avioniky. Nakonec jsem se tedy domluvil s leteckou školou Airborne Aviation v Camdenu. Nick Caines – šéf, mi pak pomáhal i se získáním australské Security karty a s validací pilotního průkazu. Proces byl složitý hlavně proto, že místní ÚCL chce mít všechny dokumenty verifikované nějakým důvěryhodným Australanem. V Praze není ani australský konzulát, takže se to zdálo velmi složité. Všechno jsem nakonec poslal Nickovi a prostřednictvím skype jsme dokumenty verifikovali, on je podepsal a poslal na CASA (australský ÚCL). CASA pak kontaktovala ÚCL v Praze, všechny doklady ještě jednou ověřili a pak mi vydali podmíněné CoV (Certificate of Validation). To začne platit až po praktické zkoušce. Celý ten proces trval asi 6 týdnů a „papíry“ jsem dostal někdy před Vánocemi. Pak jsem si hned nakoupil australskou navigační aplikaci AVplan a asi 2 kg map, abych se tu neztratil. Udělal jsem si rezervaci letenek, hotelu u letiště v Camdenu a taky auta na ty tři dny před odletem.

Praktickou zkoušku jsem absolvoval – asi 90 minut létání – okruhy, komunikace, let na neznámé letiště, vybírání pádu, ostré zatáčky, touch and go atd. Nyní jsem tedy už legální a mohu pilotovat australské C172, C182 i toho jednoho Dynamica WT9, který je prý na australském registru. Hned po přezkoušení šlo letadlo ještě na poslední údržbu, abych měl plných sto hodin na oblet Austrálie.

Dneska (pátek 10. 2.) jsem se „svým“ letadlem strávil asi tři hodiny – polepil jsem ho nálepkami, naložil co je potřeba, přidělal kamery atd. Příprava to byla náročná, protože dneska je tu kolem čtyřiceti stupňů a tak jsem se trochu zahřál. S šéf instruktorem jsem probral podávání VFR plánů, komunikaci na trati, postupy na letištích, dostupnost paliva atd. a tak věřím, že jsem už celkem připravený.

Ráno musím ještě vrátit auto a tak odlet asi nezvládnu dříve než kolem desáté dopoledne (kolem půlnoci v pátek pražského času). Chci přeletět Canberru a pak kolem pobřeží do Melbourne.

Den 1 – sobota 11. 2.

V noci jsem zase spal jen asi 3 hodiny – jet leg a možná i trochu rozrušení. Hlava trochu jako střep. Nové letadlo, nová navigační aplikace, nové letecké prostředí, nový držák na foťák i kamery… Kolem deváté jsem dorazil na letiště. Letadlo už bylo venku, natankované. Musím říct, že tým Airborne Aviation v Camdenu se o mě postaral skvěle

– dva dny se mi věnoval instruktor, který se mnou celou trasu procházel a vysvětloval, co jak a kde mám udělat, na co dát pozor, jaké jsou odchylky od jiných zemí, jak se věci dělají v Austrálii. Taky mi podal letový plán.

Pak jsem nasadil kamery, nahodil motor, vyžádal pojíždění a kolem 09.45 místního času (23:45 pátek večer) jsem odstartoval směrem na Canberru a dál do Essendonu u Melbourne. Bylo trochu kouřmo a je to vidět i na fotkách. Při průletu CTR Canberry jsem měl první větší komunikaci s řídícími. První přistání dle plánu bylo v Merimbule – letišti na pobřeží. Nad částí dráhy tu seděl bohužel trochu překvapivě nízký mrak ve výšce asi 200 stop. Místo na dráhu 03 jsem musel sedat na dráhu 21, trochu jako do tunelu.

Vše bylo ale ok, najedl jsem se a pokračoval podél pobřeží. Počasí se výrazně zhoršilo, protože teplota klesla z asi 35 stupňů u Canberry na pouhých 18, což změnilo kouřmo na nízkou, celkem souvislou oblačnost nad mořským pobřežím. Asi po hodině a půl se přízemní mlhy rozplynuly. Celou cestu jsem letěl nad překrásnou, několik set kilometrů dlouhou pláží. Jen pár surfařů, jinak nic, vůbec nic. Obletěl jsem Wilsons Promontory, což je nejjižnější bod Austrálie a směřoval na severozápad k Phillip Island. Od tohoto plochého ostrova už pak přímo na sever podél pobřeží a podél centra Melbourne s mrakodrapy. Krásná vyhlídková cesta…

Na úrovni středu Melbourne jsem kontaktoval approach velkého hlavního letiště Melbourne – Tullamarinu, ti mě předali věži letiště Essendon (staré hlavní letiště) a tam jsem kolem páté odpoledne přistál. Celkem jsem tedy letěl asi 6 hodin. Na letišti v Essendonu přistáli v roce 1964 taky Beatles a tak je jeho, dnes prázdný terminál vyzdobený množstvím plakátů, které tuhle chvíli připomínají.

Den 2

Na letiště jsem vyrazil už ve tři čtvrtě na sedm ráno. Nebylo to ale nic platné, protože pršelo, mraky byly velmi nízko a navíc bylo kolem 10 stupňů Celsia. Zašel jsem tedy na snídani, odeslal jsem selfie videa přes letištní internet, naplánoval trasu, zavolal Security, aby mě pustili k letadlu, a někdy kolem deváté jsem natankoval. Mraky se mezitím trochu zvedly a tak jsem asi v 10 startoval z dráhy 17 letiště Essendon směrem do Portlandu (cca půlka cesty mezi Melbourne a Adelaide).

Špatné počasí a neděle dopoledne znamená, že ve vzduchu prakticky nikdo nebyl a tak se letělo velmi dobře. Mraky byly v asi 2000 stopách, ale neustále zesiloval protivítr. Chvílemi měl až 60 kmh, což mě zásadně zpomalovalo. Pobřeží mezi Melbourne a Adelaide jsou jednak pláže a jednak útesy, takže velmi hezké. Focení nebylo jednoduché, protože větrné turbulence byly docela drsné. Naklánět letadlo, zaměřovat, přibližovat, zaostřovat a mačkat spoušť je v takovém prostředí docela náročné.

Na letišti v Portlandu, kde jsem asi po 2,5 hodinách letu na chvilku přistál, byla klasická nedělní skupinka klubových pilotů – ani se nesnažili létat, protože byl silný vítr, ale to je nijak netrápilo – vydatně jedli klobásy, pili pivo a kecali. Když jsem se zeptal na rady, jak doletět na letiště Parafield, tak přiznali, že tam nikdo z nich nikdy nebyl, ale že znají jednoho, který shodou okolností přijde a ten už tam párkrát byl a může mi poradit. Když za chvíli tento znalec přišel, tak se ukázalo, že tam byl dvakrát, ale „z jiné strany“, takže mi neumí poradit. Pak už se dále věnovali svým zaběhlým tématům a nijak se mnou nenechali rušit.
Po hodině jsem odletěl a pokračoval proti větru podle pobřeží. Před Adelaide jsem komunikoval s přibližovací službou hlavního letiště a domluvil cestu kolem pobřeží ve výši 500 stop. Tam mě vedla přímo vedle prahu hlavní dráhy dopravního letiště Adelaide až na letiště Parafield. Chvíli mi pak trvalo přijít na to, jak objednat benzín, jak najít taxi i jak se dostat z letiště. To jsou ale problémy na neznámých letištích celkem obvyklé. Můj problém je, že na většině těch asi 420 letišť, kde jsem přistával, jsem byl vždy jen jednou…
Večer do hotelu přijel taky Ian, který přiletěl z Brisbane a ode dne 3 poletí se mnou. Nyní máme v plánu Alice Springs.

Den 3

Čekal nás přelet ohromné části Austrálie z Adelaide do Alice Springs a tak jsme vyrazili z hotelu už v 7 hodin ráno. Chvíli nám trvalo se dostat na letiště, protože místní mají svoje přístupové kódy a návštěvníky tu skoro nemají. Pak se to podařilo a v 8.15 jsme odstartovali směrem na sever. Louky a pastviny pomalu ustupovaly červené hlíně a keřům polopouště. Celá cesta měla trvat 5,5 hodiny a tak jsme ji rozdělili na dvě části – po asi dvou hodinách jsme přistáli v Leigh Creek – zcela prázdném letišti s výborně udržovanými drahami, toaletami a skvěle studenou vodou. Odtud jsme letěli přes solné jezero Eyre – naprosto úžasný let přes asi 100 km soli. Hrozně mě to svádělo tu přistát, ale nevím moc o tom, jak to vypadá pod solným škraloupem a tak jsem raději své touze odolal. Letěli jsme nad solnou plochou nějakých 40 minut v několika desítkách metrů výšky – úchvatné. Pak další asi hodinu a půl do Alice Springs nad pouští a polopouští.
V Alice Springs na nás hned vyskočil jeden důležitý letištní úředník a úředním hlasem mi oznámil, že nesmím po ploše chodit bos a zároveň, že mu musím ukázat svou Security kartu. Jsem si jistý, že tajně doufal, že kartu mít nebudu, ale já jsem ho zaskočil – kartu jsem mu dal a hned jsem si obul tenisky. Pak jsme se dověděli, že benzín je tu jen na speciální karty a tak nám trvalo asi 2 hodiny, než se to podařilo vyřešit.
Alice Springs leží v oblasti, která byla srdcem místních (aborigin) domorodců. Ti tu dneska žijí trochu na okraji společnosti. Z Alice Springs se zdá být daleko prakticky všude – na jižní, severní, východní i západní pobřeží je to od jednoho až do několika tisíc kilometrů naprosté pustiny.
Zítra chceme vyletět ještě dříve než dnes – nejpozději v sedm ráno, protože chceme obletět známou horu Ayers Rock a další skalní formace v okolí. Doletět pak chceme na letiště Forrest.

Den 04

Kolem šesté ráno jsme vyrazili na letiště a v sedm jsme odstartovali směrem na Ayers Rock. Cestou jsem se učil postupy, jak tam létat – je potřeba dodržovat trasu, výšky a dělat předepsaná hlášení. Počasí bylo skvělé, jen cesta trvala trochu déle, než jsem původně myslel a tak jsme už nestihli ranní červánky. Ayers Rock (původně-nově Uluru) vystupuje z naprosté roviny a je vidět už dlouho před příletem. Tak stejně skalnaté útvary nazývané „The Olgas“, které jsou nedaleko.

ČECHOAUSTRALAN
10

Muzeum českého a slovenského exilu 20.stol., Štefánikova 22, Brno 602 00, Email: muzeumexil@muzeumexil.cz

Přeletěli jsme letiště Ayers Rock, kde jsme nepřistávali a hned jsme se vrhli na okruh mezi horami. Focení, létání, koukání – krása. Pak jsme pokračovali přes nekonečnou polopoušť, kde rostou jen křoviska, a několik hodin letu není nic jiného vidět. Krátce jsme přistáli taky na malé dráze, jakých tu je u různých farem víc. Trochu osvěžení a pokračovali jsme další asi hodinu a půl do městečka Cook uprostřed nejdelšího kusu rovné železnice na světě. Tady jsme přistáli na prašné dráze, která volně pokračovala pojížděčkou až doprostřed vesničky, kde žije nyní prý asi 10 lidí, takže tam už není ani obchod, ani škola, ani doktor. Ti odešli, když tu udělali nové koleje s betonovými pražci, které nepotřebují tolik lidí na údržbu.
Všichni obyvatelé Cooku se seběhli na náměstí, kam jsme zarolovali s naší Cessnou v naději, že si tu koupíme něco k jídlu. To se nepodařilo, ale skvěle jsme si popovídali se dvěma strojvůdci vlaků, které tu už od soboty stojí, protože někde na trati jsou koleje po velkých lijácích pod vodou. Snad prý pojedou zítra. Největší problém je jim dodávat naftu do agregátů, které dávají energii chladícímu zařízení, protože vlaky vezou množství zkazitelného zboží… Když jsme si popovídali, sedli jsme na náměstí do letadla a odjeli směrem ke dráze. Pokračovali jsme až k mořskému pobřeží a pak podél něho asi půl hodiny a pak zpět do vnitrozemí na letiště Forrest. Forrest je zvláštní letiště – krásné dlouhé, betonové dráhy a nulový provoz. Vedou to tady manželé, kteří mají vedle pár pokojů na pronajmutí. Po týdnu jsme tu ale první hosté. Nejbližší vesnička (Cook – 10 obyvatel) je odtud asi 200 km. Jsou tu na nás velmi milí, což je oproti přivítání v Alice Springs velká změna.
Zítra letíme do Esperance a podle času se pak rozhodneme, zda až do Perthu.

Den 5

Šéf letiště Forrest ráno vyrazil prohlédnout dráhy a vrátil se se zprávou, že se tam na teplém asfaltu přes noc vyhřívali dva klokani, tak je musel odehnat. My jsme mezitím vytlačili letadlo z hangáru a dolili olej, připravili letový plán a vyrazili kolem osmé ráno do krásného slunce. Letěli jsme kus podél železnice Adelaide – Perth. Pak jsme se stočili na jihozápad a začali se přibližovat k moři. Přeletěli jsme taky silnici z Adelaide do Perthu, na které zahlédli vyznačené místo pro přistávání letadel Flying Doctor. Je tam prostě na silnici práh dráhy a před ním žlutá cedule žádající od řidičů opatrnost a pozornost přistávajícím letadlům. Je to asi jednodušší řešení než udržovat přistávací dráhy.
U nějaké vesničky jsem pak zahlédl dráhy a tak jsem chtěl na chvíli přistát. Už jsem byl těsně před dosednutím a zaregistroval jsem blátivý povrch dráhy. Přidal jsem plyn, pomalu zatahoval klapky a raději jsme odletěli. Po pár dalších minutách letu kolem nás houstla mlha a tak jsem raději vystoupal výš a směrem nad moře, abych neriskoval kontakt s nějakou anténou. Základna mraků nad mořem se pak zdvihla asi do 600 stop a tak jsme mohli letět vedle pobřeží pod mraky. Asi 100 kilometrů západně od Esperance jsme našli krásné bílé duny a kouzelné pláže s bílým pískem, na kterých vůbec nikdo není.
Počasí působilo dost nejistě a tak jsme přistáli v Esperance. Natankovali jsme a prověřili meteo na zítřek. Podle předpovědi by mělo být lépe než dneska a tak jsme se rozhodli už zůstat na noc.
Při prohlídce jedné z pláží jsme narazili na dva klokany. Nikdo jiný na pláži nebyl.
Zítra plánujeme pokračovat podél pobřeží, přistát v Albany a pak doletět na Rottnest Island u Perthu.

Den 6

V Esperance jsme přespali v Bed and Breakfast domě s překrásným výhledem na moře. Paní majitelka byla loni v Praze a tak jsme o její cestě trochu povídali.
V osm jsme pak odjeli na letiště, připravili stroj a vyrazili na další cestu. Protože jsme ale den předtím vynechali Fialové jezero na Middle Island, tak jsme se tam vraceli – to nás stálo celkem asi 70 minut cesty, ale stálo to za to. Pak jsme to otočili a velmi nízko nad prázdnými plážemi jsme letěli dále směrem na západ. Plán byl doletět až k Perthu na Rottnest Island.
Tam ale není benzín a tak jsme cestou ještě přistáli v Albany, natankovali a pokračovali jsme dál.
Pobřeží je celé úžasné – krásné pláže, útesy, majáky, vesničky…

Po celkem asi 4 hodinách cesty jsme změnili směr a místo, abychom letěli na západ, jsme se stočili na sever. V tomhle směru budeme teď pokračovat pár dní, než doletím až na sever Austrálie.
Zítra máme v plánu přeletět Perth a pokračovat na sever až tak daleko, jak to půjde. *(pokračování)*

Podívejte se na úchvatné fotografie a video záznamy z letu na http://australie.flying-revue.cz/

https://www.zonerama.com/pimpernel/Album/2917019?secret=jB2PoWGCm4lke88d1l82vosCO

JOE od třistajedenácté

Životní příběh navigátora 311. čs. bombardovací perutě RAF
Autor: Josef DOUBEK, Lubomír FAITZ
Rok vydání: 2017, Cena: 220,- Kč,
Formát: 165 x 235 mm, 104 stran, pevná vazba, 90 fotografií, Zařazení: Memoáry; Odboj; Historie ČS letectva; Vojenské letectvo; Cestopis

V minulých desetiletích se čtenáři měli možnost seznámit s množstvím vzpomínek příslušníků zahraničního odboje, kteří bojovali jak u pozemních armád, tak u letectva.
V řadě případů se jednalo o velmi sofistikované práce s podrobným popisem událostí, dat, jmen atd. V tomto konkrétním případě by čtenář mohl být částečně zklamán, a proto na vysvětlení chci říci toto:
Vlastní kniha byla autorem J. Doubkem psána na naléhání kamarádů, žijících s ním v Austrálii a jeho příbuzných. Po válce si nedělal žádné záznamy, a když se k sepisování pamětí pustil, bylo mu již po 80. roce věku. Problém spočíval v tom, že po válce se mu ztratil jeho zápisník letů a všechny záznamy neznámo kde, spolu s mapou, kde měl zaznamenánu řadu konkrétních akcí. Postupně dával na papír své paměti, které jeho vnučka Tracy brala s sebou do Anglie a tam je na počítači přepisovala. Poprvé kniha vyšla v cizině pod názvem „Prague Pimpernel“, jak mu bylo doporučeno již v Austrálii. Následně mě pak strýc požádal, abych mu ji přeložil do češtiny.
Z výše uvedeného důvodu se proto v knize vyskytuje poměrně málo jmen a přesných dat, které s ohledem na čtenáře nebylo možné nějak vymýšlet a přikrášlovat. Přesto se kniha poprvé vydala v olomoucké VOTOBII v brožované formě a strýc byl velmi rád, že se to podařilo, protože mu jako velkém patriotovi záleželo na tom, aby kniha u nás vyšla.
Mě se podařilo díky ochotě ředitele Vojenského historického archívu v Praze, dostat se přímo k operačnímu deníku 311. perutě, kde jsem měl možnost vysledovat konkrétní jména a složení osádek na jednotlivých operačních letech J. Doubka včetně cílů a dat jednotlivých letů. Takže aspoň tímto jsem částečně mohl doplnit vzniklou mezeru v prvním vydání. A protože se v knize zmiňoval i o své expedici v Austrálii, tak jsem tam doplnil pár řádků na přiblížení této etapy jeho života a pro trochu oživení jsem na své schránce na internetu umístil 2 snímky z jeho expedice, kde je především zaznamenán hlasový úvod a popis té expedice spolu s místy, která prozkoumávali. Měl jsem za to, že čtenář, který se do knihy začte najednou (dle možnosti, pokud má dostupný internet) uslyší živý hlas autora, který přednášku k oné expedici namluvil před již téměř 50 lety.
Doufám tedy a přeji si, aby toto druhé vydání, které je tentokrát provedeno s kvalitnější vazbou, čtenáře i po letech zaujalo.
Lubomír Faitz

NEBEŠTÍ JEZDCI

Muzeum Exilu v Brně pracuje na velkém projektu o letectví a obrací se na krajany po celém světě s prosbou o spolupráci. Autor projektu Jan Kratochvil píše: „Jen do Austrálie odešlo po roce 1948 80 letců, nejen pilotů od RAF, možná někteří měli rodiny a ty budou mít doma fotografie či osobní předměty letců použitelné pro projekt, víme zatím jen o pěti rodinách a letcích. Jedná se nám o zapůjčení fotografií, korespondence, osobních předmětů, uniforem a dalšího od potomků a rodin letců a pozemního personálu za druhé světové války i před válkou."
Pište na adresu pořadatelské organizace: Ústavu K 2001, z. ú., Muzeum českého, slovenského a rusínského exilu 20. století v Brně, ul. Štefánikova 22, Brno 602 00, Czech Republic. Email: muzeumexil@gmail.com
Podívejte se také na webové stránky www.royalairforce.cz i na historii projektu. Expozice je koncipována jako rozsáhlá fotodokumentační výstava doplněná osobními předměty, korespondencí, osobními uniformami velitelů perutí a leteckých es, včetně vyznamenání. Jedná se i o zápůjčce stíhacího letounu Spitfire. Součástí výstavy by měly být rozhovory s žijícími pamětníky z RAF a Luftwaffe, pojaté jako setkání bývalých nepřátel. Výstava i doprovodná publikace budou obsahovat dostupné informace a fotodokumentaci o všech pilotech čs. původu bojujících během druhé světové války v Británii, Francii, Sovětském svazu a ve Slovenském národním povstání.
Expozice bude mapovat letectvo z předválečného období, emigraci letců do zahraničí během války, odchody do Francie, cizineckou legii, přechody z Francie do Británie, výcviková střediska Cosford, St. Athan, Shellingford, výcvik v Kanadě a na Bahamských ostrovech. Představí československé perutě RAF a zmíní letce v zajetí. Bude také vzpomínkou na padlé letce.
Jako doprovodný materiál expozice bude vydána rozsáhlá publikace obsahující dobovou fotodokumentaci a doprovodné texty. Kniha o téměř tisíci stranách představí, podobně jako výstava, dobové fotografie, deníky, korespondenci a osobní předměty letců. V Británii bylo 2500 našich v RAF, výstava připomene i ty ve Francii, Polsku, Rusku, Bahamách, Kanadě. Bude to úplně největší výstava o letectví od roku 1945 a je jí vyhrazen celý pavilon Morava na brněnském veletrhu. Termín výstavy 12. – 27.10.2017, na slavnostní zahájení byla pozvána Jeho královská Výsost princ William Arthur Philip Louis, vévoda z Cambridge, hrabě ze Strathearnu, baron z Carrickfergusu. Výstavu zahájí primátor města Brna a jihomoravský hejtman, za účasti potomků letců a posledních letců z Izraele, kteří byli vycvičení v RAF a létali od roku 1948 v 110. Noční stíhací peruti v Izraeli, kde se zúčastnili všech bojů. Jeden má 101, druhý 90 roků.
Autoři projektu: Jan a Sabina Kratochvilovi, Muzeum českého, slovenského a rusínského exilu 20 stol. a Ústav K 2001, z.ú.
Hlavní spolupořadatel: Moravské zemské muzeum, spolupořadatelé Národní muzeum, Muzeum Policie ČR, archiv města Brna, archiv ABS, UDV Policie ČR, archiv Jaroslav Popelka.

KRAJANŮM V USA A V AUSTRÁLII

Vážené dámy, vážení pánové, milí krajané,

jsem velmi rád, že mne oslovil pan Jindřich Bílek, koordinátor zahraniční spolupráce dobrovolného sdružení Czech - Australian – USA Pony Express, s nabídkou zúčastnit se mezikontinentální jízdy Pony Expressu do USA a do Austrálie.
Příští rok budeme slavit významné výročí 100 let vzniku Československé republiky a budeme vzpomínat na zakladatele státu a našeho prvního prezidenta Tomáše Garrigue Masaryka. Musíme si připomenout, že nebýt Čechů a Slováků v zahraničí, vznik Československa by byl ohrožen.
Dovoluji si použít jeho citát – „Člověk mnoho vydrží, má-li cíl." Naši krajané, kteří odešli z Rakouska-Uherska a následně z Československa do emigrace, ať to bylo do USA nebo do Austrálie, měli cíl. Důvody k jejich odchodu byly odlišné, ať už se jednalo o ekonomické důvody, politické nebo o záchranu vlastního života, cílem bylo v zemi, kterou si zvolili pro svou emigraci, žít lepší život. Poděkování patří vládám USA a Austrálie, že poskytli našim krajanům azyl a pomohly jim začít žít nový život v nové vlasti.
Po sametové revoluci se někteří rozhodli vrátit se domů zpět do České republiky a naopak jiní, ze své svobodné vůle, opustili republiku a odešli do ciziny za prací, studiem, vědou, láskou, ale už i se záměrem vrátit se později zpět.
Jak v minulosti, tak i v přítomnosti si musíme přiznat, že do emigrace odchází stateční a odvážní lidé, kteří se nebojí vzít osud do vlastních rukou.
Často se setkávám s našimi krajany a vždy mám radost, jak vystupují sebevědomě a jak rádi přiznávají svou příslušnost k české komunitě či k českému občanství. Nabízí mnohdy svou pomoc České republice, která ovšem není vždy opětována. Vážím si těchto lidí a u nás doma vždy říkám, že naší diaspory v zahraničí si musíme více vážit a hýčkat ji. Doufám, že kroky, které už se konečně podařilo zrealizovat, jako např. možnost dvojího státního občanství, vyzvedávání cestovních dokladů na honorárních konzulátech a nově také zřízení Meziresortní komise pro Čechy žijící v zahraničí při kabinetu ministra zahraničních věcí České republiky, alespoň trochu zlepšují vztah mezi českým státem a diasporou žijící v zahraničí.
Přeji Vám všem pevné zdraví a radost z všedních dnů!
S přátelským pozdravem,

Tomáš Grulich
Předseda Stálé komise Senátu PČR pro krajany žijící v zahraničí

Jeden z dopisů - poděkování vydavatelky Čechoaustralana

ZOJA A TANKY
(Vzpomínka na jedno léto)

Vladimír Cícha

Dneska už je to pro mne celkem běžné. Tedy teď už jen létám za teplem, do Mexika, na Havaj. A do Čech. Ale před lety to byly služební cesty po Kanadě. Letadlo někdy plné, jindy poloprázdné. Zaměstnanci a podnikatelé cestující na poradu, konferenci. Přednášet nebo se poradit. Podepsat kontrakt. Agenti a prodejci. Divím se, že jsem se takhle nesetkal ještě s obchodním cestujícím s preservativy.

Někteří muži mají na klínech kufříky, z fíbru nebo kůže. Klapání zámků, otevírají si je jako skříňky s líčidly. Kufírky jsou plné zpráv, vyplněných formulářů, faktur, záznamů… o prodeji, nákupu, obratu, dani z tržby, kreditu, slevy. Brožur a katalogů. Uličkou procházejí stevardky, nabízejí magazíny… Time, Newsweek, Business Report a jiné. Chybí snad jen Rudé právo. Jsou korektní, profesionální, ale ne každá tak svůdná a krásná, jak jsem si vždycky stevardky představoval.

A pak se zvuk motoru mění a za okénkem se stále rychleji posunuje beton rozjezdové dráhy. Už jsem si zvykl na ten skvělý a vítězný zápas duralového kolosu s gravitací, na ten okamžik, kdy sedadlo se malinko jakoby propadne, beton dole je pojednou viděn pod změněným úhlem, vzdaluje se a záhy naskýtá se pohled na červené střechy usedlostí, na zeleň trávy nebo hněď oranice. A pak následuje oddechnutí turbin a poté jen monotónní hučení, podlaha se vyrovnává a pupkatí cestující se mohou zbavit bezpečnostního opásání. A dole vlásečnice silnic čárají do orné půdy, občas je vidět klikatou vlásečnici řeky.

Často jsem si vzpomněl na tu první možnost podobně vidět shora Prahu, vzdalující se v záplavě slunce. Byl to můj první let, kdy jsem se toho dočkal a já civěl na tehdy pohledné letušky (stevardky) čs. aerolinií, uklidňoval se jejich klidem a doufal, že let probíhá znamenitě, nebo alespoň dobře.

Opojen trvale neuvěřitelností onoho jara roku 1968, nestačil jsem se dokonale pokochat pohledem na kostely z ptačí perspektivy, na řeku přepásanou mnoha mosty, křivolaké střechy Malé Strany. Pohledem na město rozvalené jako diva na kamenném loži vlastní krásy…

Po uvedeném počtu letových hodin přistáli jsme na Vnukovském letišti. Moje první zahraniční služební cesta. Na kratičký pobyt v Holandsku, kde na příslušném ústavě zabývají se stejnou problematikou jako já a kolegové dr. Krekule a dr. Slavík, Csc., nejsou valut. A tak jsem poslán do Moskvy a Leningradu. A tak jsem se ocitnul v hlavním městě té mocné říše. Tehdy nebylo ještě na Západě státníka, který by ji označil právem za říší zla. Na to si svobodný svět musel počkat bezmála dvacet let.

Je příjemné být pěkně ubytován na náklady zaměstnavatele. Hotel Moskva je celkem solidní, nejspíš poněkud luxusní na ruské poměry. Myslím, že by bylo poněkud scestné referovat o pokusu naplnit odborně-pracovní náplň této mojí cesty. A tak raději o věcech zajímavějších. Sotva jsem měl chvilku volného času po setkání pracovního rázu, vyrazil jsem na Rudé náměstí, k mauzoleu Vladimíra Iljiče Lenina. Stal jsem se malinkatou součástí dlouhé fronty před skleněnou kobkou s nabalzamovaným zakladatelem onoho podivného učení. Sestávala z cizinců, mužíků, tetek, buranů, starců, krásných žen... a snad i několika zvědavých cizinek. Na ty se dívám, jak čekám v řadě; jsou obklopené smrtelným, jaksi neskutečným tichem narušovaným jen ševelením klimatizace, a jas z osvětlené vitríny se zakladatelem učení dopadá i na mne. Jsou tajemně krásné v tom chabém přísvitu, jak tak v řadě stojí, snad stejně fascinované jako já, u pramene neuvěřitelností, vyvěrajícího už hodně přes půl století do světa, zahaleného sirnatými parami stranické magie…

Chodím pak po Rudém náměstí, je ohromné a v ten jarní den zaplavené sluncem, jdu do obchodního domu GUM, je tam mnoho lidí a málo zboží, vycházím ven a slunce se posouvá za kremelskou zeď a než zmizí docela, prosvětluje sukně několika ruských žen… Nohy některých jsou působivé i bez stranického požehnání.

Kupuju si chlebnyj kvas u jedné z cisteren, které jako oasy radosti občerstvují moskevský lid, a večer pak ve vinárně Kuzbek ocitám se ve společnosti Tatara s vyholenou lebkou. Je to mohutný chlap. Dáváme si oba výborný, ostrý šašlik, Tatar se usmívá, má černé, mysticky uhrančivé oči. Objednává dva stakany vodky… -Ó… chorošó, golubčik, na zdorovije!-

Pozvedá tu deci vodky, jedním douškem sklenku vyprazdňuje. Objednává hned další. Vypadá jako Yul Brynner, ale je to skutečný Tatar a ve sklínkách skutečná vodka. Jeden doušek, jeden stakan… usrkávám silný nápoj jako slečinka pana rady, zatímco vrchní přináší další Tatarem objednanou rundu…

Neděle ráno na nádvoří Kremlu. Ve svitu slunce připadá mi neškodný jako Karlštejn. A odpoledne s Kosťou, kandidátem věd přírodních, zaměstnancem Institutu, na který jsem se dostavil ze služebního poslání. Z Leninských hor se díváme na ohromné město, na kopule chrámu Vasila Blaženého. Jsem omámen alkoholem naivnosti z Pražského jara, ročník 1968 a připadá mi to všechno, jako bych se díval na Paříž. Později se mi zdá, že moje lámaná ruština probouzí zvědavost dívek. -Ó, Prága, krasívij górod! , - usmívají se mile a ve zlatém nádechu večera stíny se jim ukládají pod ňadry.

Večer v bytě jednoho z Kosťových přátel. Je tam málo místa, hodně vodky a drobných, lahodných delikates. Hojně kaviáru. A Ljuba, Pavla, Naděžda a učitelka Soňa. Zdá se mi, že ta na mě dělá oči… Ale jsem Čech a doba praská ve švech náporem Pražského jara, toho velikého, slibného rašení… Mám tedy právo na tu nejkrásnější, Zoju.

Připomíná mi Lollobrigidu. Když s ní tančím mezi klubovkami, fíkusem a knihovnou, srdce mám sevřené kopulemi jejích ňader. Jsou jako odjištěné bomby. Ale zdá se mi, že jsou zcela pod kontrolou Kosti z ústavu Akademie. Přesto každý pohled té Zoji podpaluje mi páteř jako doutník. I ostatní Rusky jsou jako lodice naložené přísliby, obtěžkané vlastní vášní, smyslností. Ptají se na Dubčeka, a já jako jelimánek vykládám, co vím, jako bych ani netušil, proč přišly na večírek.

Posléze hubený hoch v brejličkách, takový hošík jako věchýtek, šplhá po úzkém žebříčku v rohu místnosti na palandu ukrytou v šeru, hlavu mezi pěknými lýtky dívky jménem Ljuba. Za chvilku je od té palandy slyšet chichotání a šepot. Tančím se Soňou, ptá se, jak ten náš obrodný proces probíhá v mé domovině, na univerzitách, na Akademii věd. Má mnohoslibné oči… ale já jsem střelka v magnetickém poli Zoji… a uvědomuju si beznadějnost situace. Tančím se Soňou v melancholickém deliriu.

A pak jsem na svěžím vzduchu, je něco po druhé hodině zrána… větřík mi vane na rozpálenou lebku, pálí mě oči a vidím, jak si Kosťa, ten kandidát věd a proutnictví, odvádí Zoju ke stanici metra. Vykročil jsem širokou ulicí, aniž bych vlastně věděl kam. Nakonec jsem ale dorazil na stanici metra a zeptal se, kterým vlakem k hotelu Moskva. Milá babka mi to řekla. Ani jsem se nepodivil, kde se tam v takovou hodinu bere. Všechno mi v ten večer připadalo jako pohádka. Asi ve čtyři hodiny ráno ulehl jsem do postele zaplacené Československou akademií věd.

Několik dalších dní jsem strávil na moskevské Akademii, snaže se zjistit, co by mi v mojí práci bylo užitečné. Seznámil jsem se s inženýrem Igorem, ruským Židem. Přišla řeč na politiku. Halasil jsem s nadšením, jak se u nás doma poměry pěkně mění. Igor se smutně usmál. - Ty nežnáješ ruskovo komunízma,- řekl klidně. Věděl, co říká. V roce 1938 mu odvedli otce, majitele jakési továrny, dva muži v kožených kabátech do noci a už ho více nespatřil.

Pár dní nato strávil jsem u hodnostáře Akademie prvomájovou přehlídku armády. Díval jsem se na to a měl jsem takový zvláštní pocit. Připomínal jsem si situaci v Praze a v duchu se tázal, zda taková přehlídka není toho druhu poslední. Že světové poměry se možná změní. Ale pak jsem si připomněl, že jsem dosud na hotel Moskva z Prahy nedostal od manželky jediný dopis. A pak i to, že ti, s nimiž jsem se setkal, dívali se na mě bezmála jako na Američana. To mi ovšem dělalo dobře. Věděli o Pražském jaru, navzdory cenzuře. Snad o tom hnutí v té době věděl celý svět.

Vrátil jsem se domů a za tři měsíce dorazily ruské tanky a tanky dalších armád. Když jsem si s přítelem vyšel onoho srpnového rána k Československému rozhlasu a kule zasvištěla do zdi kousek nad našimi hlavami, než jsme se dali na ústup, vzpomněl jsem si na tu velice pohlednou dívku Zoju, dívku Kosti, zaměstnance moskevské Akadamie věd Svazu sovětských socialistických republik…

krajane.net = zajímavé internetové stránky www.krajane.net, určené k získání a výměně informací

ZIMA/LÉTO 2017

15

IN MEMORIAM ČECHOKANAĎANA ALEXANDRA KOLOMOJCEVA (1934-2017)

Josef Tomáš

Můj nejlepší kamarád – Saša Kolomojcev. Jednoho dne na jaře roku1948, se objevil v naší třídě 4B v gymnáziu ve Vysokém Mýtě. Velmi rychle nám bylo jasné, že je se svými znalostmi daleko před námi téměř v každém předmětu. A brzy na to jsme se dozvěděli, že přišel ze soukromého katolického gymnázia v Hradci Králové, kde nejenom studoval, ale též bydlel v internátě. Trvalé bydliště měl v Horním Jelení, asi 15 km severozápadně od Vysokého Mýta, do Hradce Králové to bylo přesně dvakrát tolik. Jeho rodiče nechtěli, aby musel každý den cestovat autobusem do školy a zpět, a tak umístění ve škole vysoké úrovně v Hradci bylo bezpochyby lepší volbou. Bohužel v únoru 1948 došlo v Československu ke komunistickému převratu a všechny soukromé školy byly uzavřeny. A tak rodina Kolomojcevových byla zpátky u toho, čeho se chtěla vyvarovat.

Třída 4B – Gymnázium Vysoké Mýto, 1948
Saša je třetí zleva v horní řadě a autor těchto vzpomínek je nejvyšší postava uprostřed

Nám chlapcům to způsobilo zajímavý problém: Saša, pohledný mladý muž a nadto mnohem chytřejší než my všichni, se okamžitě stal středem zájmu pro všechny naše spolužačky. Takže na nějakou dobu jsme s ním v příliš přátelském poměru nebyli. A on dokázal nasypat ještě více soli do našich ran, když se jednoho dne objevil na motocyklu. Nikdo z nás nic takového neměl a nikdo z nás ani neuměl na něčem takovém jezdit. Bylo zřejmé, že si Saša vychutnával obdiv dívek, když se projížděl před školou sem a tam a prováděl přitom všechny možné akrobacie. A to nebylo všechno! I jeho příjmení bylo pro nás záhadou. Byl to bez pochyby Rus, ale v ruštině nebyl vůbec lepší než kdokoli z nás, takže odkud vlastně přišel? Po křížovém výslechu vyšlo jednoho dne najevo, že jeho otec byl běloghvardějský lékař, který uprchl z Ruska během komunistické revoluce těsně předtím, než komunisté obsadili celou zemi. Nebyl ve skutečnosti Rus, ale Ukrajinec, který studoval na ruské univerzitě a sloužil v ruské carské armádě. Po útěku se dostal nejprve do Řecka, kde strávil nějaký čas, dokud nezískal zvláštní stipendium ke studiu v právě vytvořené nové zemi, Československu, kde musel po dalších studiích složit několik lékařských zkoušek, aby mohl pracovat jako lékař ve svém novém domově. Oženil se s ženou z Nymburka, města nedaleko od Prahy a začal pracovat jako rodinný lékař někde na Slovensku. Nevím, kdy se přestěhovali do Horního Jelení, ale pokud vím, Saša se narodil už tam. – A s takovou historií byl pro naše dívky ještě atraktivnější. Po nějakou dobu tak absolutně nebyl naším přítelem. Byli jsme k němu slušní, obdivovali jsme ho a záviděli mu, ale nemohu si vzpomenout na žádný bližší vztah k němu.

Posuňme se o dva roky dopředu, kdy se náš vztah zásadně změnil. Naše třída byla na pár hodin týdně rozdělována do dvou větví: technické a humanitní. Technická měla více matematiky a deskriptivní geometrie, zatímco humanitní měla latinu. Během dvou minulých let Saša byl v technické větvi a já v humanitní. Latina mne ale vůbec nebavila, a tak jsem se v polovině sedmého ročníku (předposledního roku studií) rozhodl, že přestoupím do technické větve. Chybělo mně ale dva a půl roku deskriptivní geometrie, a musel jsem proto v polovině ledna 1951 složit zkoušku. Měl jsem strýce, který učil tento předmět na gymnáziu v jiném městě, asi 50 km od Vysokého Mýta. Odjel jsem tam na začátku vánočních svátků na dobu dvou týdnů, a strýc do mne cpal deskriptivu od časného rána až do pozdních nočních hodin. Naštěstí jsem tento předmět miloval a měl nadání pro prostorovou představivost, a tak nebylo problémem složit v lednu zkoušku. Takže jsem se ocitl v technické větvi se Sašou. Ale Saša tento zvláštní předmět nenáviděl a měl s ním velké problémy. Velmi brzy jsem se stal jeho doučovatelem. Čtyřikrát ve školním roce jsme museli za domácí úkol vyřešit speciální složité úlohy a zobrazit je v barevných výkresech; přirozeně nejlepší způsob pro Sašu bylo pozvat mě pokaždé na Horní Jelení, já jsem tam zůstal přes noc a řešili jsme problém společně. Horní Jelení je 10 km od Chocně, kde jsem tehdy žil. Vždy jsem šel na Horní Jelení pěšky, protože je to nádherná procházka skoro celou cestu lesem, a Saša mě pak druhého dne přivezl nazpět na motorce. Konec našich středoškolských studií se rychle blížil. Museli jsme vyplnit dotazník o svých budoucích záměrech. Saša tam přirozeně dal strojní inženýrství, zatímco já jsem neměl ani tušení, co bych měl studovat. Miloval jsem jazyky, a tak jsem tam napsal jako první volbu angličtinu a sanskrt. Jako druhou nebo třetí volbu jsem

okopíroval to, co tam dal Saša. Ale poté, co jsem málem propadl u závěrečné zkoušky z českého jazyka, neměl jsem šanci studovat jazyky. A tak jsem šel se Sašou do Prahy dělat strojařinu.
V Praze jsme se sešli na Karlově náměstí začátkem září roku 1954, nedaleko hlavní budovy naší školy. Nemohu odolat, abych tu nezmínil jednu úsměvnou vzpomínku: Ve střední části Karlova náměstí býval typický francouzský pisoár, v němž horní polovina vašeho těla vyčnívá nad kovovou stěnou objektu. A naše první návštěva musela být právě tam, protože, jak mi Saša řekl, toto bylo první místo, které jeho otec po příjezdu do Prahy navštívil a pravidelně ho pak navštěvoval nejen během svých studií, ale pokaždé, když měl později občas cestu do Prahy. A tak se to stalo i pro nás jakýmsi poutním místem a při každé návštěvě Prahy jsme tak činili, dokud tam ona tmavě zelená kovová konstrukce zůstala. Dříve či později to bylo odstraněno, protože to neuspokojovalo mnoho nových předpisů moderní společnosti. Velká škoda, n'est-ce pas?
Příští tři roky jsme se vídali skoro každý den. Byla to doba první komunistické pětiletky, kde prioritou číslo jedna byla industrializace a militarizace země. To mělo za následek, že příjem studentů na strojařinu v Praze byl zvýšen od cca 200 na 750. Nebylo pro to dost poslucháren, takže několik kin po celém Karlově náměstí bylo změněno na posluchárny. Totéž platilo pro místa stravování. Vzpomínám si na jednu stravovnu, U Bumbrlíčka, kde jsme se často zdrželi o víc než hodinu déle a pozorovali starou ženu, která tam pracovala jako šatnářka. Vzala od návštěvníka každou jednotlivou věc, ať už to byl klobouk, kabát, deštník, aktovka nebo školní brašna, umístila každou z nich zvlášť do příslušného oddělení šatny, ale nedala majiteli žádnou známku. A když host odcházel, krátce se na něho podívala a bez jediné chybičky vyzvedla všechny jeho věci. Často jsme hovořili o tom, jak bohatá by tato chudá žena musela být, kdyby nežila v této zatracené komunistické zemi.
Studenti byli rozděleni do tří velkých skupin pro přednášky a v malých skupinách asi 25 studentů, do takzvaných kroužků, pro semináře a laboratoře. Samozřejmě, že jsem byl se Sašou ve stejném kroužku a všechny přednášky, semináře a laboratoře jsme navštěvovali společně. Saša byl ubytován ve studentské koleji v Podolí, na jižním okraji Prahy, a já jsem bydlel v podnájmu v Bubenči. Vzdálenost mezi těmito dvěma místy byla nejméně jedna a půl hodiny cesty autobusem a tramvají (v Praze tehdy ještě žádné metro nebylo). Zmiňuji se o tom proto, že jsme studovali často společně u něho dlouho do noci, a tak bylo prakticky nemožné, abych se dostal tak pozdě včas domů, a také by to bylo nesmyslné, protože druhý den ráno jsem musel být ve středu města, když přednášky nebo cvičení začínaly v 7 hodin ráno. A tak jsem často zůstával přes noc na koleji. Nebylo to snadné, neboť pokaždé jsme museli někde najít volné lůžko studenta, který byl pryč.
Během školních prázdnin v únoru 1954 jsem onemocněl. Po mnoho týdnů jsem měl mírnou horečku a trpěl záchvaty úzkosti. Byl jsem doma v Chocni, po celou dobu upoután na lůžko. Vzpomínám si živě na dvě Sašovy návštěvy (samozřejmě na motocyklu): první, aby zjistil, co se to se mnou děje, že nechodím do školy, a druhá, aby mně sdělil diagnózu svého otce-lékaře.
Že mám okamžitě jet do Prahy k dr. Piťhovi, neurologovi tak slavnému, že mu bylo dovoleno mít soukromou praxi, což bylo v té komunistické době opravdu neslýchané. Učinil jsem tak a byla mi diagnostikována encefalitida. Nicméně, to nejhorší jsem měl už za sebou, takže mně byly předepsány nějaké prášky a směs více než deseti bylin pro přípravu čaje. Víceméně jsem se z toho dostal ještě před zkouškovým obdobím v červnu a polovinu z nich úspěšně složil a tři zbývající pak v opravném termínu v září. (Obvykle jsme měli šest zkoušek za semestr a nejméně tři bylo třeba složit ve stanoveném termínu).
V mé mysli zůstává také jedna povedená situace. Bylo to ve třetím roce našeho studia, v lednu 1955, v době zkoušek. Saša žil v té době jako podnájemník blízko centra města. Den před jednou zkouškou jsme se rozhodli dokončit naši přípravu společně v jeho pokoji. Koupili jsme si pár věcí na večeři, včetně několika lahví vína a rumu, a vesele jedli a popíjeli a nakonec na svou zkoušku úplně zapomněli. A pak se stalo něco neuvěřitelného: Probudil jsem se pozdě v noci, zcela oblečený na pohovce a spatřil Sašu v hlubokém spánku v jeho posteli, oblečeného v pyžamu. Ráno si ani jeden z nás nemohl vzpomenout, že bychom vstali od stolu a šli spát; museli jsme tedy ztratit paměť zároveň. Dlouho potom a nejednou opakoval Saša stejnou větu: "Chápu, že si nepamatuji, že jsem se ukládal do postele, ale že oblečený do pyžama? Určitě jsi mě ustrojil ty." Samozřejmě že jsme nebyli schopni jít ke zkoušce a museli jsme ji odložit na opravný termín.
Doba našeho částečného rozloučení se blížila. Pro Sašu byla první polovina roku 1955 velice těžká, neboť zemřel jeho otec. Saša svého otce miloval nadevšechno, takže se dostal do takové deprese, že nebyl schopen se připravit ani na jedinou zkoušku pro červnové zkouškové období a musel v září opakovat celý školní rok. Vzpomínám si, jak se mě snažil přesvědčit, abych učinil totéž, abychom zůstali pohromadě. Pro mě to však nebylo snadné, neboť jsem měl stipendium, které bych byl ztratil, kdybych opakoval školní rok. Saša stipendium neměl, protože příjem jeho otce byl mnohem vyšší než příjem mého táty. Od té doby jsme se vídali jen příležitostně. Nesmím ale opomenout, že v průběhu letních prázdnin jsme si udělali výlet do Karlových Varů v Sašově autě (které zdědil po svém otci). Byla to jakási cesta na rozloučenou.
V posledních dvou semestrech našich studií jsme se museli specializovat. Já jsem si zvolil obor textilních strojů a odešel na Technickou univerzitu v Liberci, 100km severně od Prahy. Později jsem se dozvěděl, že Saša se rozhodl pro specializaci lodních motorů v Bratislavě. Vzpomínám si,

že od našeho rozloučení jsme se setkali pouze jednou, a to na tradičním setkání naší gymnazijní třídy v jedné hospodě na okraji Vysokého Mýta. Pravděpodobně to bylo v roce 1966. A opět se událo něco, co stojí za zmínku. Je to podrobně popsáno v mé sbírce básní *Horská Kvilda*, v básni *My, kteří kdysi vzlétali* (na www.poeziezexilu.com). V té básni není o Sašovi ani zmínka, ale mezi každým druhým řádkem on je. Vidím ho dodnes, jak se na podlaze opírá zády o stěnu baru a civí na nás dva, na naši spolužačku Danu a na mne, jak tam sedíme oproti sobě u stolu a já jí bez přestání něco povídám, zatímco ona na mě hledí jako uhranutá. Každý věděl, že Saša Danu velice miloval, takže nebylo divu, že ten večer byl na mne nesmírně žárlivý. Musím přiznat, že jsem si tu situaci docela vychutnával, až jsem se nakonec obával, že on se co nevidět zvedne a vrhne se na mne. Nakonec jsem raději odešel z hospody ven sám a naše přátelství bylo zachováno. Později jsem se dozvěděl, že spolu strávili nádhernou noc.

Čas plynul a osudného roku 1968 jsme Saša a já byli jediní, kdo z naší třídy 27 žáků gymnázia opustil na mnoho let svou rodnou zem. Neměl jsem ponětí o tom, kde se Saša nacházel. Zdá se mi, že jsem ani nevěděl, že vůbec odešel, ale když jsme po dvou letech v Karlsruhe v Západním Německu emigrovali do USA, dostaly se mi jednoho dne do rukou české kanadské noviny *Nový domov* a v nich jsem, ke svému velkému překvapení a radosti, objevil malou poznámku, kde editor děkoval Alexandru Kolomojcevovi za finanční podporu časopisu. Řekl jsem si okamžitě, že na světě existuje jen jeden Alexander Kolomojcev, takže to musí být Saša. Okamžitě jsem napsal (v té době neexistoval žádný web!) do redakce novin a poslal jim svou adresu s prosbou, aby ji předali panu Kolomojcevovi se žádostí, aby mě zkontaktoval. Po několika týdnech jsem opravdu dostal od Saši dopis. Mezitím jsme se však rozhodli přesunout zpět do Německa, tentokrát do Wolfsburgu, kde jsem byl zaměstnán ve výzkumu Volkswagenu. A odtamtud jsem byl často služebně vysílán do USA. Jednou jsem byl v lednu v Bostonu a měl celý víkend zdarma. Zavolal jsem Sašovi a strávil pak celý víkend u něho v Quebeku. Nikdy nezapomenu na své překvapení, když po příjezdu z letiště Saša vytáhl od domu elektrický kabel a zapojil ho někam do auta. A ráno přišlo další překvapení: když jsem vyhlédl z okna, žádné auto jsem neviděl – pouze neporušenou závěj sněhu. Udělali jsme spolu několik výletů do Quebec City a do obrovského nákupního střediska, kde bylo všechno v podzemí, a další den podél řeky Lawrence až ke katedrále Sainte-Anne-de-Beaupré.

Saša se svou ženou a dcerou u katedrály Sainte-Anne-de-Beaupré

Pak se Saša přestěhoval do Calgary a já do Austrálie. A jeden rok, když jsem letěl služebně do San Franciska, odkud to není do Calgary daleko, jsme se setkali v cizině podruhé. A jako vždy, i v tomto případě se událo něco, na co nelze zapomenout. Přijeli jsme z letiště kolem půlnoci a oslavovali naše setkání tolik, že jsme měli nakonec problém stát vůbec na nohou. Saša se s námahou vyšplhal po čtyřech po několika schodech nahoru do manželské ložnice, zatímco já to měl jednodušší, protože moje ložnice byla pár schodů dolů. K zemětřesení došlo v dopoledních hodinách. S hroznou bolestí hlavy jsem vešel do kuchyně a poprosil Sašovu manželku o nějaké prášky proti bolení hlavy. Ta mi však rozhodně odmítla cokoli dát se slovy: "Patří ti to. A doufám, že to bude trvat hodně dlouho." Saša mě vzal později do Banffu, kde mě zaujalo hlavně to, že obrovský hotel byl identický s tím, který jsem viděl při prvním našem setkání v Quebeku. Později jsem se dočetl, že takových hotelů je víc a že byly vystavěny při stavbě transkanadské železnice.

A u Lake Louise mě krása jezera a hor za ním sice ohromila, ale nejvíce jsem si vychutnal, když jsme se o něco dál dívali, jak dlouhý vlak projížděl dvěma tunely za sebou.

Stojí za zmínku, že jsem byl od té doby v Calgary a Banffu několikrát, protože moje dcera žila nejprve po určitou dobu v Edmontonu a Canmore, kde měli dům, a později, po návratu na několik let do Austrálie, se přestěhovali do Kanady trvale, jsou nyní Kanaďany a žijí v Calgary.

Saša a já jsme si pak často telefonovali. Dozvěděl jsem se tak o Sašových zdravotních problémech. Naposledy žil v Ottawě, odkud byl ve skutečnosti na telefonu častěji s mojí ženou Kamilou než se mnou. Oba jsou strojní inženýři a oba velmi praktičtí (Můj syn často říká: "Oba moji rodiče jsou strojní inženýři, moje matka je praktická a můj otec teoretik“.), a tak měli spoustu věcí, o kterých si mohli dlouze povídat.

Poté, díky prezidentu Reaganovi a papeži Janu Pavlu II., se sovětská říše zhroutila a já mohl slavit Silvestra 1989 s rodinou svého bratra v Chocni. Nevěděl jsem, že roku 1990 bylo školní setkání ve Vysokém Mýtě, takže jsem se toho roku se Sašou nesešel, ale od té doby pak téměř každý rok. Stalo se naším zvykem, že v den mého příjezdu do Prahy jsme se oba setkali na večeři v restauraci Stará Praha na Vítězné ulici na Malé Straně a po dlouhém povídání a mnoha politických a filozofických otázkách skončili vždy v podnapilém stavu. Vzpomínám si, že jednou se nám podařilo dopotácet se až na dolní konec Václavského náměstí. Zastavili jsme se tam u stánku, kde se pekly buřty, a požádali o špekáčky, které jsme během našich studií mnohokráte s oblibou pojídali pozdě v noci při návratu domů a vychutnávali si onu zvláštní směs kouře a pouličního prachu.

*Poznáte, kdo je autorem svérázných citátů v záhlaví stránek tohoto vydání? * Snad si mezi nimi najdete ten svůj...*

Jaký šok pro nás, když prodavači vůbec nerozuměli slovu „špekáček“ a nic podobného tam neměli. Začali jsme na ně křičet a nadávat jim, jak je možné, že v Praze se odvažují nabízet pouze ony nechutné kapitalistické vynálezy, které dostaneme všude na západ od českých hranic, ale ne špekáčky, ony jedinečné české speciality. Až když se prodavač začal ohlížet po nějakém policistovi, tak jsme se spoustou klení a protestování odešli.
To bylo, myslím si, když Saša přilétal do Prahy z Ottawy. Později, když se přestěhoval ke vdově svého přítele do vily na Smíchově v Praze, jsme se setkávali v Corleone Pizzeria na Smíchově. Nemohu si vzpomenout, kolikrát se tak stalo, ale minimálně pětkrát. Poseděli jsme tam vždy několik hodin a vypili nejméně tři-čtyři láhve vína. Později Saša přicházíval a opíral se o hůl. Často odcházel na toaletu s vysvětlením, že má problémy s prostatou. Jak mu jen mohli zpackat tak dnes běžnou operaci!
Po těchto setkáních v Praze jsme se pokaždé setkali o několik dní později, ve Vysokém Mýtě. A náš počet se pomalu ale jistě zmenšoval. V roce 1952 nás zakončilo studium 27 (14 dívek a 13 chlapců). Na setkání v roce 1990 nebo 1991 nás bylo 22 (12 + 10), na posledním zasedání, na kterém Saša byl, 14 (8 + 6), a letos nás tam bude 8 (5 + 3, sebe počítám též, i když letos musím zůstat doma). Na svou poslední návštěvu dorazil Saša ve své nové Toyotě-Hybrid a vychvaloval její přednosti. Emailem mi později poslal diagram výkonu vozu. Zašli jsme si oba, Kamila a já, do prodejny aut, a když se v jednom z nich Kamila projela, okamžitě jsme ho koupili. Kamila, jako majitel auta, okamžitě o tom Sašu informovala a poslala mu pár fotek z interiéru i exteriéru vozidla. Saša byl velmi potěšen a pochválil Kamilu za její inženýrské porozumění. Takže vždy, když jedeme v tom autě, je Saša stále s námi.
V létě 2015 jsem se dozvěděl, že Saša má rakovinu a podstoupil radioterapii v nemocnici v Motole. Neměl jsem v úmyslu svou vlast ten rok navštívit, ale poté, co jsem se dozvěděl tuto smutnou zprávu, okamžitě jsem si zarezervoval let a v září odletěl do Prahy. Zůstal jsem v českých zemích po dobu pěti týdnů, a mezi každou návštěvou svých příbuzných a přátel vždycky zaskočil na několik hodin do Motola k Sašovi. Nevěděl jsem, jaký druh rakoviny měl, zda kostní dřeně nebo krve, ale věděl jsem, že už dvě operace související s rakovinou měl, nejprve ledvin, pak prostaty, a tak jsem se obával, že jsem ho při své poslední návštěvě viděl naposledy. Později jsem se dozvěděl, že jeho přítelkyně zemřela a on se odstěhoval do domova důchodců v Terezíně. Alespoň jednou týdně jsem s ním hovořil po telefonu, ale jak můj mobil jasně ukazuje, dne 21. 2. 2017 jeho telefon neodpovídal. Stalo se tak poprvé, a protože jsem věděl, že Saša byl většinou upoután na lůžko, řekl jsem okamžitě Kamile, že si myslím, že Saša zemřel. O několik dní později mi to naše spolužačka Hana Tomková potvrdila. A neprodleně se ve mně ozval motiv z Brahmsova Německého rekviem a několik veršů, které jsem napsal před roky, když jsem vzpomínal na úmrtí svého otce, kterého jsem, tak jako Saša svého, nadevšechno miloval:

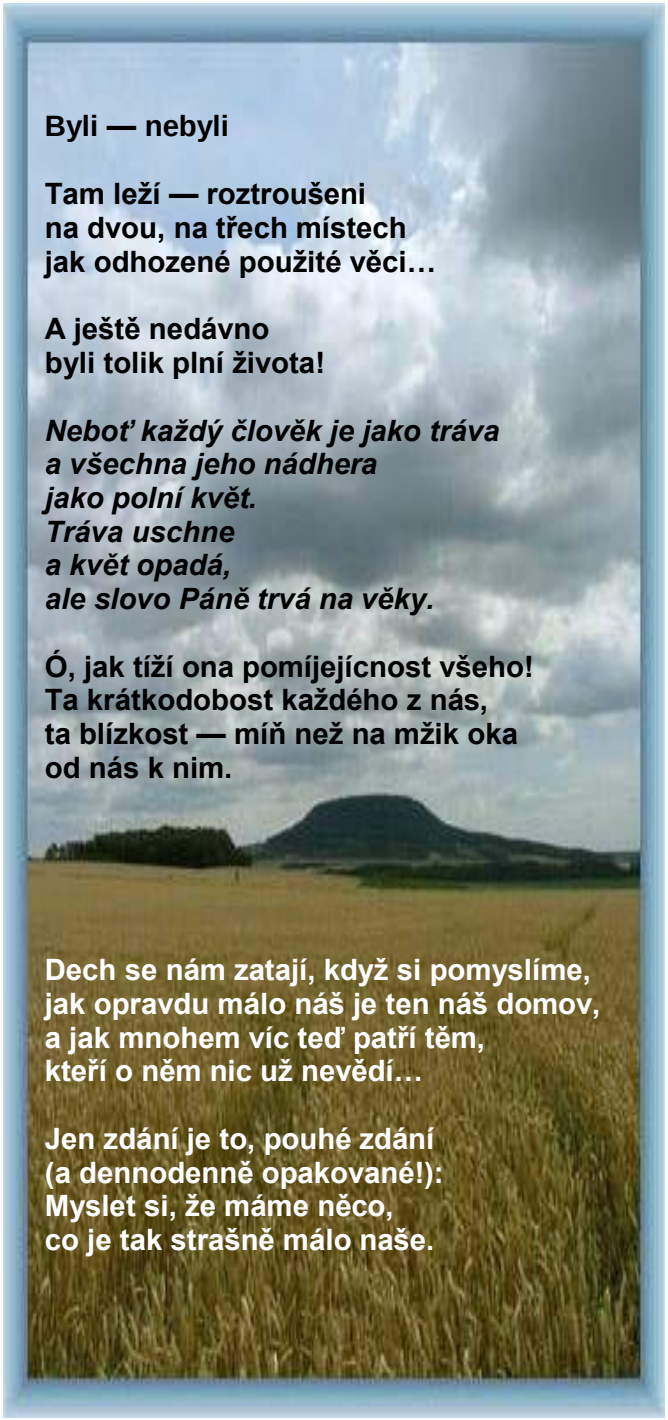

ODTUD A ODJINUD

♠ Řídím se radou dědečka*: buď pozitivní a neboj se porážky*. Mezi námi byli a snad ještě jsou v Austrálii a jinde krajané, kteří si na tuto radu pamatují. Baťovci. Je to 123 let, kdy Tomáš Baťa se svými sourozenci založili ve Zlíně jednu z největších obuvnických firem na světě. A Baťa české mladé muže do světa posílal, aby dohlíželi, aby tam boty dělali dobře jako doma. Před kratší dobou pravnuk slavného podnikatele, Thomas Archer Bata, přijel do České republiky, aby řídil marketingové oddělení celé společnosti.

♠ Víte, kdo to je Rachel Dolezal? Server Wikipedie píše Doležal, narozená v roce 1977 v Montaně, USA, nyní žije v městě Spokane, Washington, národnost severoamerická. Její jméno obletělo svět jako první osoby vůbec udávající, že je transnárodnostní. (Transpohlavní osoby nejsou výjimkou.) Oba rodiče Američani evropského původu (britského, německého a českého), Rachel si ale doopravdy myslí, že je etnicky rozdílná a nehlásí se k evropskému původu s tvrzením, že její otec byl Afričan. Není to pravda. Její pleť je zcela světlá, trpí ale v domnění, že je diskreditovaná a persekvovaná jako černoška. Více vypoví vyhledávač Google, pokud vás to zajímá.

♠ V měsíčníku věnovanému automobilismu (vydavatel RACV) jsem našel článek s půlstránkovou fotografií Čechoslováka Joe Slarko, možná Jozefa Šlarko, posrpnového čs. emigranta. Blízko turistického střediska Arthur Seat, tam kde poúnorový emigrant postavil první victorijskou sedačkovou lanovku, Joe nashromáždil sbírku automobilů. Začal americkými jumbo vozy jako Dodge Phoenix, Pontiac Parisienne, Mercury Cougar či Hudson Super Wasp, jeho sny před opuštěním ČSSR. Nostalgičtí čeští uprchlíci tam ale najdou raritní Škodovku Felicia se stahovací střechou, Tatraplán z roku 1952, jeden z padesáti importovaných do Austrálie, Joe má rád i jiné Tatraplány jako 603 a 613, vlastně proč bych je zde vypočítával, jeďte se sami přesvědčit.

♠ O židovském, německy píšícím Pražákovi, kterého zná celý literární svět, snad nemusím zde mnoho psát. Franz Kafka (1883-1924), autor Zámku, Procesu, Ameriky, Dopisů otci, Metamorfóz a dalších knih, přítel Mileny Jesenské, je středem analytických zájmů literárních historiků z celého světa. Chci upozornit na několik významných studií z posledního roku. Rainer Stach připravil Kafkův třídílný životopis, viděl jsem *The Early Years*, 546 stran, překlad z němčiny do angličtiny, a potom velezajímavou opět Stachovu třistadvaceti stránkovou publikaci, také přeloženou do angličtiny, *Is that Kafka? * – 99 Finds*. Rainer Stach píše: *At one of the most beatiful spots in Prague, with the Vltava river and the panorama of the city at his feet, Kafka came upon the central wish of his life and recognized its consequences.*

♠ Literární soutěž (Vogel´s Literary Award) každoročně udělovaná dosud neuveřejněnému rukopisu australského autora do 35 let, byla založena v roce 1980. Letošní první cena: dvacet tisíc dolarů. Do finále byly vybrány čtyři práce, první cenu získal životopisný román Marije Pericic *The Lost Pages.* Spisovatelka učí angličtinu na jedné z melbournských univerzit. Knihu psala pět let, každý den 1000 slov. Děj začíná v Praze. Franz Kafka předává kufr plný svých rukopisů a deníků svému příteli Max Brodovi s žádostí, aby všechno spálil, jakmile zemře. Brod nespálil a svět tak spatřil literární skvosty jako Zámek, Proces, Amerika, vyšly původně v Izraeli po více než 20 letech Kafkovy smrti. Žurnalista Max Brod (1884-1968) žil v Praze do roku 1939, kdy emigroval do Izraele, kde působil jako divadelní dramaturg. O tom všem píše Pericic v oceněném románě. Brod se nesmrtelně zasloužil nejen o Kafkovo dílo, přeložil do němčiny libreta některých Smetanových a Janáčkových oper a otevřel jim cestu do Vídně a tak do světa.

♠ 27letý Jaroslav Kalfař emigroval ve svých 15 letech do Spojených států, anglicky se naučil sledováním televizního seriálu Cartoon Network. Po středoškolském studiu ho přijala Central Florida University, kde získal cenu za “outstanding fiction“ a stipendium na College of Art and Humanities. Můj syn si objednal jeho emailovou publikaci *Spaceman of Bohemia* a přečetl ji na zařízení iPad. Já tyto fantasmagorie doktora Who nesleduji.

♠ Zločiny českých imigrantů. Tak byl nadepsán článek v Lidových novinách ze dne 1. února tohoto roku. A nemylte se, šlo o Austrálii. Čtenáři novin se tak dozvěděli o Češích popravených v Darwinu za vraždu, další byl oběšen za stejný zločin v Sydney, jiní byli odsouzeni za opakované krádeže. O dalším trestu smrti a o tom, že mladý český exulant byl zastřelen v Alice Springs při pokusu o únos letadla, se článek nezmínil, chtěly Lidovky demonstrovat porozumění? Politickému exilu v Austrálii prokázaly ale medvědí službu, ublížily nám. Redaktor LN načerpal informace o šibenicích v publikaci tří autorů: *Jaroslav Miller, Jana Burešová, Miloš Trapl: Český exil v Austrálii (1948-1989*). Nakladatelství Lidové noviny, 2016, str. 276, 299 Kč. Jak jsem již uvedl, tak byl nadepsán článek o zločinech a tak bylo oznámeno vydání této knihy. Je důležitá nejen pro porozumění českého protikomunistického hnutí v Austrálii, ale i na celém svobodném světě. Autor článku v LN si jiné než kriminální činnosti českých přistěhovalců do Austrálie v podstatě nevšiml, zejména toho, zda byly či nebyly exilové australské akce úspěšné. Na moji stížnost novinář odpověděl, že nechtěl knihu recenzovat. Zřejmě jen morbidní téma na našich souřadnicích ho zaujalo. Před časem Lidovky uveřejnily tři pokračování pokoušející se popsat české občany opouštějící vlast po únoru 1948 a srpnu 1968. Exilu autoři vytýkali, že toto hnutí nebylo jednotné. O základním - antikomunistické cestě exilové činnosti se také nezmínili. Republiku opouštěly v obou exilových vlnách desetitisíce lidí různého věku, vzdělání, zaměstnání, sociálního postavení, různé politické orientace a s různými plány, jak se v cizině uplatní. Byly to desetitisíce lidí vytržených ze své země. Populační vzorek. Československo po roce 1945 nebylo jednotné, emigranti jen tuto skutečnost odráželi. Nikdo z nás nezapíral, že český exil se nevytvořil na základě pluralismu, tato vlastnost tvořila jeho sílu. Středobod byl jen jeden, porážka komunismu s návratem k demokracii. Česká republika není jednotná dosud. Proč tak měli být exulanti? Zda se to podařilo v Austrálii, si vzal za úkol iniciátor a hlavní autor Jaroslav Miller, profesor historie a dnes rektor olomoucké univerzity. Spoluautoři knihy na tomto učení působí také. Jejich rozhodnutí pokrýt celý světadíl bylo odvážné. Z Olomouce do Darwinu je 17 tisíc kilometrů, do Hobartu o několik tisíc více, a různě do Melbourne, Canberry, Sydney, Brisbane, Perthu, Adelaide, Port Moresby (Papua Nová Guinea tehdy administrativně patřila Austrálii), v každém z těchto měst se soustřeďovala exilová činnost. Odrážela se v ní nejen situace v komunistickém Československu, ale i v členském složení exilových spolků a také v místních životních podmínkách. Autorům *Českého exilu v Austrálii*, profesionálně koncipované a promyšleně připravené publikace, se podařilo mnoho zachytit. Nikoliv však všechno.

IP

Český exil v Austrálii (1948-1989)
Autoři Jaroslav Miller, Jana Burešová, Miloš Trapl

Eva Střížovská

Dějiny českého exilu v Austrálii jsou dosud nevyprávěným příběhem mnoha individuálních osudů i moderní kolektivní paměti Čechů. Austrálie se po druhé světové válce stala překvapivě zemí, která přijala největší počet exulantů z Evropy postižené komunismem a válečným běsněním. Poúnorový i později posrpnový exil z Československa zde představoval početně silnou a organizovanou komunitu, která se výrazně angažovala v boji proti komunismu. Český (a slovenský) exil vytvořil v Austrálii silnou subkulturu, která dala vzniknout řadě politických i uměleckých počinů a v níž vynikla řada silných osobností.
Toto je informace „ze záložky“ o knize, kterou vydalo Nakladatelství Lidové noviny. Oceňuji toto nakladatelství, protože vydává skutečně hodnotné knihy. Tato k nim patří, ale nejsem si jistá, jestli ji čtenáři budou hromadně kupovat, i toho si na NLN vážím, že na to vždycky nedbají, i když tato kniha měla zřejmě zajištěnou finanční stránku podpořenou projektem GAČR P410/12/1294.
Nesouhlasím sice s úvodní větou, že „jsou dosud nevyprávěným příběhem mnoha individuálních osudů...“. Kdyby autoři nahlédli do mé knížky Mezi našimi v Klokánii, příběhů je tam dost. A stejně tak v mnoha čechoaustralských časopisech počínaje Váňovým Hlasem domova, Zpravodajem Sokola Sydney až k současnému Čechoaustralanovi.
Ale musím přiznat, že knížku jsem přímo zhltla. Určitě proto, že jsem tři měsíce Austrálií „mezi našimi“ cestovala a že se s mnohými i dalšími stýkám dodnes, ale i proto, že je napsána na badatele docela čtivě. Zajímavé by určitě také bylo pokračování, tedy od roku 1989…

Mise rektorů a prorektorů českých vysokých škol do Austrálie

Ve dnech 13. – 26. března 2017 se uskutečnila mise rektorů a prorektorů českých vysokých škol do Austrálie. Mise byla v rámci projektu ekonomické diplomacie podpořena také Ministerstvem zahraničních věcí ČR a Úřadem vlády ČR.

Mise rektorů a prorektorů českých vysokých škol do Austrálie se uskutečnila v podobném rozsahu poprvé v historii. Mise byla připravována společně s Českou konferencí rektorů, českou pobočkou australské vládní agentury Austrade v Praze, Honorárním konzulátem Austrálie v České republice, Úřadem vlády České republiky, Ministerstvem zahraničních věcí ČR, Velvyslanectvím ČR v Canbeře a Generálním konzulátem ČR v Sydney. Mise se zúčastnili rektoři a prorektoři osmi českých vysokých škol a univerzit: Českého vysokého učení technického v Praze (ČVUT), Vysokého učení technického v Brně (VUT), Vysoké školy chemicko-technologické v Praze (VŠCHT), Univerzity Palackého v Olomouci (UPOL), Vysoké školy báňské – Technické univerzity v Ostravě (VŠB), Univerzity Pardubice (UPCE), Technické univerzity v Liberci (TUL) a Západočeské univerzity v Plzni (ZČU).
Účastníci mise během svého čtrnáctidenního pracovního pobytu v Austrálii měli možnost prezentovat jednotlivé české univerzity a vysoké školy na mnoha významných australských univerzitách a výzkumných pracovištích ve třech státech Australského společenství, a to v Novém Jižním Walesu (Sydney, Newcastle a Bathurst), ve Victorii (Melbourne) a v Queenslandu (Brisbane). V Novém Jižním Walesu (NSW) spolupracovala na organizaci mise rektorů a prorektorů také vládní agentura Study NSW, která zorganizovala schůzku s několika předními univerzitami a výzkumnými pracovišti z NSW. Kromě této pracovní schůzky navštívili účastníci mise v NSW také regionální univerzity v Newcastlu a Bathurstu. Z australských vědecko-výzkumných pracovišť, do kterých účastníci mise zavítali, můžeme uvést např. Food Innovation Australia, Medical Technologies and Pharmaceutical Growth Centre, Australia Synchotron, Melbourne Centre for Nanofabrication nebo výzkumné pracoviště Data61, které je jedním z pracovišť Commonwealth Scientific and Industrial Research Organisation (CSIRO).
V Brisbane navštívili účastníci mise Griffith University a Queensland University of Technology.
Během jednání na jednotlivých univerzitách a pracovištích byly navázány osobní kontakty a projednány možnosti budoucí spolupráce v oblasti vzájemné výměny studentů a akademických a vědeckých pracovníků a také možnosti spolupráce na vědecko-výzkumných projektech v řadě oblastí, ať už se jedná o technické obory, výzkumy ve farmacii a biomedicíně nebo např. nanotechnologie.
České vysoké školy a univerzity mají již v současné době s australskými protějšky podepsáno 28 bilaterálních dohod a memorand a spolupracují nebo spolupracovaly na více než 40 společných vědecko-výzkumných projektech. V Austrálii v roce 2016 studovalo více než 2700 českých studentů.
Účastníci mise měli během pracovního programu možnost setkat se také s velvyslancem ČR v Austrálii, s generální konzulkou ČR v Austrálii a také s honorárními konzuly ČR v Melbourne a Brisbane.
(Bulletin MZV)

VÝROČÍ DVOU PAMÁTNÍKŮ

Jedním ze způsobů, kterým Československý ústav zahraniční pomáhal šířit dobré jméno České republiky ve světě, byly památníky významných českých osobností, které získaly světový věhlas. Dva z těchto památníků, jeden na počest učitele národů Jana Amose Komenského a druhý připomínající prvního československého prezidenta T. G. Masaryka, oslavily v měsíci březnu polokulatá výročí.

První se datuje do roku 1992. Tehdy se v Berlíně konaly celosvětové oslavy 400. výročí narození J. A. Komenského. V České a Slovenské federativní republice jim předcházelo vědecké sympozium „Komenský a krajanské hnutí“, které organizoval ČSUZ ve spolupráci s Muzeem Komenského v Uherském Brodě. Odpovědni za jeho realizaci byli členové vědecko-historické komise ČSUZ prof. PhDr. Josef Polišenský, doc. PhDr. Václav Huňáček a pracovník ČSUZ Rudolf Koval. Na německé straně se organizace oslav ujalo Sdružení pro obnovu Českého Rixdorfu, berlínská evangelická obec a město Berlín. Právě v Rixdorfu, který je dnes součástí berlínského obvodu Neukölln se po několikaletém úsilí podařilo Spolku na podporu Českého Rixdorfu zrestaurovat historické objekty české vesnice a v roce 1992 založit sad Komenského, do nějž československá vláda věnovala sochu Komenského v mírně nadživotní velikosti. Roli jednoho ze zprostředkovatelů sehrál tehdy ČSUZ, autorem sochy

byl člen a později místopředseda ČSUZ akad. sochař Josef Vajce. Odlití a odbavení sochy zajistili členové ČSUZ, zejména Rudolf Koval. Ten byl pak také spolu s autorem sochy členem delegace ČSUZ, která se pod vedením tehdejšího předsedy Ing. Ladislava Opatrného, 21 března 1992, zúčastnila v Berlíně slavnostního odhalení sochy. To za německou stranu provedl starosta Berlína a za českou stranu předseda Federálního shromáždění Alexander Dubček.

Táž delegace se den předtím zúčastnila oslav J. A. Komenského také v krajanském spolku Nowawes u Postupimi a byla přítomna odhalení pamětní desky Komenského. Pamětní deska byla darem ČSUZ. Jejím autorem byl čs. sochař Igor Kitzberger a odhalil ji za německou stranu evangelický farář Flade, za českou stranu ředitel ČSUZ dr. Josef Kolínský.

Památník T. G. Masaryka, dílo sochařů Josefa Vajceho a Jana Bartoše, byl dokončen začátkem roku 2002, tedy před patnácti lety. Vyžádal si jej Klub T. G. Masaryka v Užhorodu a finanční prostředky na něj byly získány z veřejné sbírky, jejímž koordinátorem byl ČSUZ. V parku Družby národů na Nábřeží nezávislosti v Užhorodu památník 28. března 2002 slavnostně odhalili předseda senátu Petr Pithart a starosta Užhorodu Stěpan Sember za účasti předsedy ČSUZ Jaromíra Šlápoty, předsedy nadace odkazu T. G. Masaryka a Společnosti přátel Podkarpatské Rusi doc. Jaromíra Hořce, dalších zástupců Senátu PČR a ČSUZ, České obce legionářské a členů krajanských spolků na Ukrajině. „ČSUZ se podařilo zrealizovat celou akci během jednoho roku poté, co jej šest sdružení a spolků z Užhorodu o to požádalo“, připomněl předseda ČSUZ a poděkoval Nadaci odkazu T. G. Masaryka, firmám Unipetrol, Čepro, Chemopetrol, Čechofrakt a nadačnímu fondu Naděje třetího tisíciletí, které svou prací nebo finančně k realizaci památníku přispěly. *(Bulletin ČSUZ)*

Jak mohla „chucpe“ zachránit lidský život?

Slovo chucpe pochází z jazyka Židů východní Evropy, kam se dostalo z hebrejštiny. Znamená určitý druh drzosti či opovážlivosti ať v negativním nebo případně i pozitivním smyslu.

Leo Rosten v knize „Jidiš pro radost“ chucpe charakterizuje takto: “Zlost, otrlost, cynismus, nepochopitelná kuráž, dovolenost spojená s arogancí, prostě něco, co žádné slovo v žádném jazyce nemůže vyjádřit.“

Ačkoli původně označovalo toto slovo zápornou vlastnost, získalo si v angličtině zajímavá pozitivní spojení. Zatímco původní chucpe se používá rozhořčeně k popisu někoho, kdo překročil hranice zdvořilého chování ze sobeckých důvodů, v angličtině výrazu chucpe (chutzpah) může být použito v obdivu nonkonformní, ale nebojácné sebejistotě.

To je přesně to, co toto slovo vyjadřuje v pokračování tohoto neobvyklého článku, ke kterému napsal základní fakta Ivo Kalina.

Jeho nedávno zesnulá manželka Lilly rozená Beranová byla od roku 1942 internována v koncentračním táboře Terezín. Na začátku byla ve skupině žen, které čistily latríny a nemocniční sály. Ta práce byla jistě velmi nepříjemná a samozřejmě se jim nelíbila. Jakým způsobem si tam ale bylo možno život zlepšit?

V Terezíně byla takzvaná štábní zahrada. Byla vybudována věznì před hradbami Terezína a pěstovala se tam zelenina a ovoce pro dozorce a Wehrmacht. Vedoucím této zahrady byl Němec Herr Kursawe, který prý nebyl opravdu sadista, nemlátil, nestřílel ani nefackoval, ale stejně, aby si mohl udržet tuto výhodnou funkci, musel mít a měl v nacistické straně hodně vysokou hodnost.

Tím, že Lilly byla vždycky podnikavá a odhodlaná, stala se „parťačkou“, tedy vedoucí jedné ženské pracovní skupiny. Nebyl to snadný úkol, nesla odpovědnost za celou skupinu. Když Lilly rozumně usoudila, že práce na štábní zahradě by pro ně byla přece jenom výhodnější, i když rozhodně ne lehčí, pracovalo se samozřejmě za každého počasí, ale alespoň na zdravém vzduchu, našla v sobě tu neuvěřitelnou odvahu a chucpe přišlo v pravé podobě.

Lilly šla přímo k Herr Kursawe se slovy: “Jsme skupina mladých, pracovitých, šikovných žen a většina z nás je zvyklá na práci v zemědělství. Herr Kursawe dejte nám šanci…“.

Příští den brzy ráno pro ně začala práce na štábní zahradě. Lillky „chucpe“ zachránila životy, protože všechny ženy z její skupiny, včetně její matky Elišky Beranové přežily tak válku v Terezíně.

Slovo na rozloučenou od Ivo Kaliny:
Lilly budeš nám tu chybět…
Lilly Kalinová nás opustila v lednu 2017 ve věku 95 let, obklopena početnou rodinou dvou dcer a jednoho syna, šesti vnoučat a šesti pravnoučat.

otevřený dopis

vladimír cícha

psát otevřený dopis komukoli
je snad ještě možné bez následků
jak doufat může optimista
na zklamání připraven
neb dnešní slavná moderní doba
v ničem není jistá...

píšu tedy váženým čtenářům
ale i hodnostářům a politikům
a učencům všech oborů
vzdělancům i lidu obyčejnému
ten ale má nejvíce selského rozumu
opovrhovaného chytráky
a intelektuály kteří si myslí že vše vědí
a sotva vidí kam svět kvapem spěje...
tak jako Vítězslav Nezval
zpíval svůj Zpěv míru
a Walt Whitman posílal své zpěvy
všem bližním svým
a protože vím
co hlásá se a já tomu nevěřím
že všichni jsme si dokonale rovni
nezpívám žádný zpěv
ale tento dopis píši vám všem
shora sděleným ale i ostatním občanům
ženám a mužům a univerzitním studentům
filosofie, politických věd, sociologie
ekonomie, ale i fyziky a matematiky
prognostiky a statistiky
numerologie, historikům, psychologům a psychiatrům
a více než dobrý důvod k tomu mám
a neměl bych být sám
autorem takového dopisu
Jde mi nejenom o osud světa
a jeho obyvatel
ale hlavně mých nevinných báječných vnoučat
které očekává to o čem teď
budu psát svůj otevřený dopis
zpívat svůj varovný zpěv
ač nikoli učenec, Nobelovy ceny laureát
jen pozorovatel dění
bez brýlí mámení
na chytráka nebudu si hrát
a možná jak šašek a pošetilec budu připadat
těm co mají moc a jistotu že všechno dobře vědí
ale může to být jen Šalamounovo hovno

vážení, možná, že všechno co dneska nás děsí
začalo se už šťouráním Albertem Einsteinem ve Vesmíru
je dobře vědět kdy nepřekročit hranici a míru
a že jak básník Eliot pravil
v přemíře informací ztrácí se vědění
a tu ptám se vás co prstem šmejdíte
sem a tam po té krabičce velikosti sardinek
díle mladých fištrónů jednadvacátého století
těm ale byly a jsou šuma fuk moudrosti klasiků
a Buddhovo nabádání ke klidu a míru
ptám se k čemu je vlastně dobré vědět
že Vesmír má kdesi díru
ptám se, snad pošetile
leč nepříliš dobře mi je
z pomyšlení jak málo víme o tom
co technologie a nová ideologie
nám i pro budoucí připravuje
i to málo co vím mi stačí
k tomu abych si radši
nalil silného moku sklenici
a zapomenul alespoň na chvíli
na to jak lidé a politici svět zřídili
ne k obrazu Božímu
ale k tomu zvrácenému
svému

tento můj dopis všemu lidu otevřený
i celebritám a jedincům velevýznamným
to je jen jakési neúplné suma sumárum
o tom jak svět si vede
docela laická informace a rekapitulace
toho co všeobecně je známo
a přece, vážení
dneska už každý ví
že z tenat korupce lakoty a zloby
do klidu a míru nepomůže
dopisu mého záměr
a velepočet důvodných varování
před tím co stane se než nadějeme se
že budeme posledními našinci na zemi?
kdo ruku podá robotu na jehož kovové tváři
dokonalý úsměv blažený octne se…

když lidstvo přežije hrůzy války
od které už není daleko
porobeno bude Molochem nenávisti
Mohamedánových věrozvěstů
a jak voda v každé řece
čas neúprosně plyne
a když kolem rozhlédneme se
jen brejle mámení
umožní nám nevidět ten kulový blesk pokroku
který ve jménu jakési správnosti
bez platné definice
drancuje mysl svých otroků
a s každou další větou tohoto dopisu
přibývá nevinných obětí
brutalit a tmářství
nejenom v dalekých
zatemněnců krajích
ale i v zemích dosavadní svobody
leč v rukou budoucnosti nevidomých politiků

a ještě otázka mne napadá
podobná džinu jenž z láhve dere se
kdo asi octne se
na konci smutné posloupnosti
ze dvacátého století
které ovlivnili mužové prokletí
Lenin
Mussolini
Hitler
Stalin
Pol Pot
Mao
Ida Amin
Osama bin Laden
a fousatý Fidél
a pak v duchu malého českého člověka
i Slánský a Gottwald
ale už máme další století
a přibývá lidských obětí...
kdo asi ocitne se
na konci
té děsivé posloupnosti?
ač schopnost jasnovidce není mi dána
vím zcela jistě
že nebude to Dalai Láma

teď ale věru dobře nevím
zda všichni příjemci mého dopisu
vyjádří se k němu záporně či kladně
člověk na vrcholu blaha
ale i ten co je na dně...

Neztrácejme naději v mladou generaci

Jana Reichová

Od poloviny února do začátku dubna jsme zažili tři příhody, které jakoby měly nějakou souvislost.
V druhé polovině února jsme odjeli na neplánovanou dovolenou do Port Macquarie. Doslova to tam milujeme, jezdíme tam léta, ale toto byl nečekaný záskok za syna a snachu, kteří tam měli zamluvený byt, ale museli jejich plány náhle změnit. Tedy vzali jsme to na požádání za ně.
Hned jak jsme dojeli, museli jsme se vypravit na nákup a snad shodou okolností hned vedle supermarketu byl obchod Dan Murphy. Ten jsme nemohli minout. Manžel hledal pravé plzeňské pivo, až najednou se objevil velmi pohledný mladý muž, tedy zaměstnanec obchodu a samozřejmě okamžitě věděl, kde to správné pivo najít. Jednak ta značka toho piva, ale i naše přízvuky nás nakonec přesvědčily, že nejenom my, ale i on je původem Čech. Chvíli jsme si pěkně popovídali a dohodli jsme se, že se další den odpoledne sejdeme na jedné pláži. Opravdu jsme se sešli a vydali se na procházku podél moře. Ten náš krajan nám vyprávěl, že je v Austrálii již dva roky, ale předtím procestoval kousek světa a také stačil dostudovat univerzitu a ve studiu stále pokračuje. Všechno to, co nám pověděl, bylo velmi zajímavé a také jsme samozřejmě vyprávěli my. Po těch letech zde bylo o čem.
Pláž je dlouhá asi 1 km a s malými zastaveními jsme ji prošli tam i zpět k parkovišti. Normálně bez chodítka ujdu tak 50 metrů a já jsem tu procházku zdolala celou a vůbec jsem si to neuvědomila. Tak jsem byla zaujata tím vším vyprávěním. S tím mladým mužem a jeho australskou přítelkyní jsme stále ve spojení. Zatím přes mobil a internet, ale chceme se rozhodně ještě potkat.

No a začal březen, a jednoho dne jsme se vydali na jakýsi nákup do centra Gosfordu. Manžel pěkně zaparkoval a přes okraj parku jsme začali krátký pochod do nákupního střediska. Cestou jsme míjeli pod velikým stromem na lavičkách sedící skupinu mladých dívek, snad kolem 16 let. Najednou jedna z nich, pěkná plavovláska na mě zamávala a pozdravila. Zarazila jsem se, měla jsem pocit, že tu pěknou tvářičku znám a tak jsem také pozdravila a zeptala se, zda jsme se již někde nepotkaly. Dívka se usmála, řekla, že ne, ale najednou že prý měla chuť mě pozdravit.

Prohodily jsme pár slov a pomalu jsme chtěli pokračovat v chůzi dál, když se od té skupiny oddělily dvě dívky a přišly až k nám. Ta jedna mě opravdu překvapila, když se zeptala: „Prosím vás, já doufám, že nejsem drzá, ale já bych vás chtěla obejmout a políbit na tvář.“ Nemohla jsem to odmítnout a nelituji toho. Potom jsme si ještě povídaly, dozvěděli jsme se, že studují na gymnáziu, my jsme jim něco řekli o našem příchodu do Austrálie a ony se vyptávaly, opravdu je to zajímalo. To se ale již ta celá skupina měla k odchodu, tak se ty dívky loučily a já jsem dostala jako dárek další objetí a políbení. Nemyslím, že na toto setkání bych někdy mohla zapomenout, zůstane se mnou až do konce mého života.

No a březen pomalu končil a jednoho odpoledne zazvonil zvonek a u dveří stál velmi hezký mladý muž, zástupce realitní kanceláře a nabízel, že nám naprosto bezplatně může sdělit hodnotu našeho domu a pozemku, pokud si to přejeme. Manžel ho pozval dál.
Prošli jsme dům i zahrádku, popovídali o ceně a potom se řeč stočila někam docela jinam. A povídalo se a bylo opravdu o čem. Mladý muž je v Austrálii právě dva roky, přišel z Anglie a my jsme se mohli pochlubit, že jsme v Austrálii již celých 48 let. Možná jsme tak upovídaní, ale opravdu řeč nestála a čas ubíhal. Najednou mě napadlo se zeptat, zda nemohu nabídnout třeba čaj. A odpověď byla, ano čaj bych si moc rád dal, ale bohužel to již nestihnu, musím dokončit svou práci. Tehdy se ozval můj manžel s nabídkou, že by se ten mladý muž mohl zastavit na šálek čaje někdy, až se mu to bude lépe hodit. Byl mile překvapen, poděkoval a dal nám svoji kartu.
Asi za čtyři dny jsme měli ve schránce pěknou kartu s poděkováním a nabídkou, kdybychom potřebovali pomoc na zahradě nebo kolem domu, abychom mu dali vědět. Zavolala jsem mu, ne o pomoc, ale dohodli jsme se na jednom odpoledni na ten čaj a on opravdu přišel. Opět další neuvěřitelné setkání s mladým člověkem, s kterým jsme si zase měli co vyprávět a odpoledne končilo tak, že se rozhodně nevidíme naposled a věděli jsme, že se na další setkání budeme těšit.

Máme vnoučata, nejstarší vnučce je již 33 let, staršímu vnukovi 31 let a tomu nejmladšímu bude 23 let. To je vlastní rodina, ale potkat takové mladé lidi, jak se nám poštěstilo během tak krátké doby, musí v člověku nechat naději, že vše dobré není ještě ztraceno.

Břetislav Kotyza

MAMINKO

Maminko prosím
zazpívej písničku -
A kterou si uschováš
ve skrýši pod polštář
můj malý střapatý kloučku?

No přece písničku
co ty máš nejraději
co sama si zpíváš
co nosíš ji v srdíčku

To tebe v srdci nosím
ty jsi mé písničky cinkání
jen s tebou myslím na lásku
to pro tebe jen mé tiché zpívání
Můj malý křtěný obrázku

Být Ženou v lidské společnosti je obrovskou výsadou, zároveň však velkou, nepřenosnou, nekonečnou a těžkou povinností. Ženou či mužem se stáváme úradkem Přírody ještě v prenatálním období svého života, bez možnosti volby. Maminkou se žena stává vlastní volbou, vlastním přáním, s vědomím důsledků. Ženy je třeba, nám mužům, chránit, hýčkat a milovat bez výhrad. Maminky je bezpodmínečně nutné adorovat a nosit na rukou i v srdci, co nejcennější poklad lidského společenství. Nový život je počat v ženě a hýčkán maminkou, což je metaforou základní funkce ženství. Se slovem „maminko“ na rtech umírají muži v nekončících zbytečných válkách lidského společenství. Slovo - titul „maminka“ je udíleno poctou všem našim milenkám. K „mamince“ se my muži utíkáme, když nám teče do bot. Není to sentiment, je to pochopení Zákona přírody. Věstonická Venuše dokládá pravdivost básníkovy úvahy.
Slyšíte tu melodii slova - „maminka“?

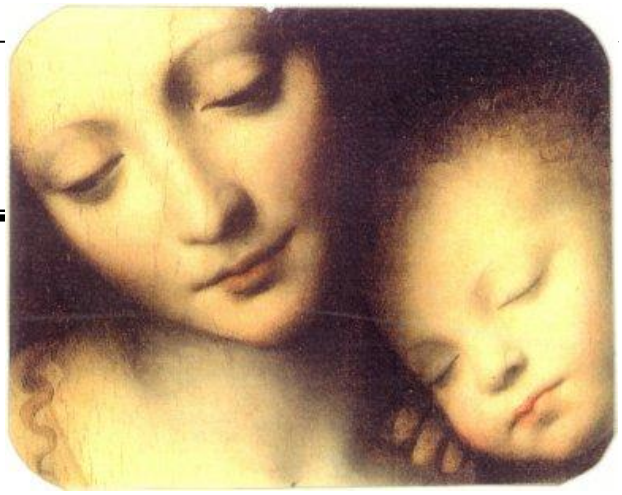

VĚČNÝ PŘÍBĚH – POCTA MATEŘSTVÍ

Alena Klímová-Brejchová

My, lidé, co je svět světem, absorbujeme do své paměti už od dětských plínek „příběhy“… Dá se říci, že nám velmi chutnají a jaksi se bez nich neobejdeme. Milujeme je i s jejich, mnohdy až archetypální podobou. Potřebujeme je, hltáme je a vracíme se k nim. Začíná to červenou Karkulkou, vlkem sežranými kozlátky a pak si to šupajdíme přes řeckou mytologii s jeho Afroditou, Orfeem, Oidipem, Charitkami, Charónem a nejrůznějšími bohy a polobohy až k různým orákulům a šamanům. Od dětství louskáme hebrejské biblické příběhy, vzdycháme nad Adamem a Evou, kterým nepochopitelně neprozřetelný Bůh nastavil tak složité podmínky, ve velké hře na naplnění lidského osudu, že nebylo divu, že nebyli sto je splnit. Ostatně dozrání, díky plnění těchto podmínek, jde ztuha i nám, jejich potomkům. Klopotně klopýtáme historií celého světa, táhneme krajem s Kelty, Husity a starým válečníkem Žižkou, s různými více či méně krutými a pokleslými vládci skrze nejrůznější bitvy až k vražedným příběhům z Dachau a Osvětimi. Hrabeme se ve „Velkých příbězích“ nejrůznějších „celebrit“, podléháme hercomániím a sportovcomániím s nepřestávající ochotou padnout v boji za svůj názor na své oblíbence a jejich příběhy. Dumáme, proč noví lidé, nám bytostně drahé a po léta osvojované příběhy vykládají úplně jinak, než jak jsme je byli zvyklí chápat my. Dokonce nám to velmi vadí, plameně diskutujeme a vlastně nakonec už ani nedokážeme s jistotou rozeznat, kde je, či kdysi dávno byla, ta pravda pravdoucí. Zdá se nám posléze, že historie je snůška více či méně prolhaných mýtů či příběhů, které si bůhvíkdo a bůhvíproč vymyslil a připepřil. Jsme znechuceni.

Je však jeden jediný příběh, a to tak giganticky velký a trvale neměnný, který sice bytostně vnímáme jako vrostlý kdesi uvnitř svých hlubin, který vnímáme po věky stejně… asi jako tlukot svého srdce, ale přesto jej jaksi nedokážeme přehlédnout v celé jeho velikosti. Je to jako bychom stáli nosem u zdi nekonečně nádherného a vznešeného zámku či katedrály. V hltavé pátravosti a sliníce chutí pozřít další nový a vzrušující příběh, tvořící lákavou barevnou stopu v osnově a útku historie lidstva, jsme raněni slepotou, nedokážeme odstoupit do patřičné vzdálenosti a přehlédnout ten největší nejdokonalejší a nejnádhernější „Velký příběh lidského života“ na této planetě. Příběh chronicky a nevábivě pravdivý. Nemýtus „Mateřství“.

Ano, stále ji mám před očima, znám tu konkrétní „Velkou mámu“. Je nádherná a dokonale integrovaná do současného stvoření. Její tělo se zdá jakoby prozářené a utkané z jemného třpytu, z podivuhodného světla. Dlouhé husté vlasy té ženě září jak nazlátlý plamen. Vlní se jí okolo alabastrového sloupku šíje jako jiskřící, energií nabití hádci. Ta mladá máma voní mlékem, které prýští z jejích bílých prsů. Usmívá se a je obklopená, ověnčena, ozdobena dětskými tělíčky a navoněna jejich batolecí vůní. Nic pro ni není důležitější než drobounký nezbeda, uvozhřené mládě, mnohdy nesnesitelně ječící a dožadující se privilegií, které mu ochotně a s nejvyšší něhou věnuje. Nespí a málo jí, nezbývá jí mnoho času na sebe. Ano, nemyslí na sebe, na své pohodlí, odpočinek, zábavu a přesto z ní vyzařuje podivuhodný klid a jistota. Je naplněna svým mateřstvím po okraj…, s ostatními matkami sdílí úkol z největších a je si toho vědoma. Teď a tady je výhradně uzpůsobena k zachování života svých mláďat. Musí to hnízdo ochránit, vyživit, pomoci dětem do života. Vlastně se zdá, že díky své výsostné imaginaci od dětství ví o svém, možná do nekonečna se opakujícím „Velkém příběhu“. O výsostném úkolu mateřství, který musí splnit - dokončit. Není krásnějšího pohledu, než je obraz kojící a něžně k batolátku promlouvající mladé mámy a dávní tvůrci madon si toho byli vědomi...

Ona i ta dnešní máma však dobře ví o dalším dílčím příběhu svého Bytí. Musí se přece vrátit ke své významné práci, mnohdy dokonce podmíněné dlouholetým studiem. Ke službě, kterou možná i ona přispěje k vylepšení stavu lidstva na této planetě. Chce to, touží vědět a poznat více… je připravena. Ví také, že musí získat pro své hnízdo obolus na výživu a dobrou výchovu svých potomků, nových lidí tohoto světa. Není bláhovou feministkou, ale ano, počítá i s touto další svojí životní úlohou - příběhem, ale právě teď a takováto přesto pevně stojí při svých maličkých. Nehýbá se od hnízda. I při tom však mnohá tvoří, protože tvoření je další součást dílčího příběhu jejího života. Možná u počítače sepisuje vědeckou práci a není na světě muže, který by se jí v této chvíli vyrovnal. Muž nikdy nemůže být kojící a vědecky pracující mámou zároveň. Ale ona smí… Ona to dokáže, právě takováto, ve vrcholném vzepětí svých sil a v nejvyšším sebeobětování, získává svoji svébytnost, protože jen dáváním, vše, co potřebuje, dostává.

Ta Velká nádherná máma je dokonalá. Žije a pracuje cele oddána právě tomuto, v pozemském čase naléhavě probíhajícímu příběhu. Snad občas zalétne do právě uplynulé doby, kdy byla obtěžkána těmi, kteří přicházeli. Snad se na chvíli zamyslí nad neuvěřitelným zázrakem stvoření života na této nádherné planetě. Ano, ona byla Prozřetelností vybrána k zachování života na této planetě Zemi a pokorně a s nejvyšší radostí tento těžký úděl přijala. Přijala jej i s výhledem na nejistotu těhotenství, na všechny jeho útrapy a těžkosti i krizi porodu. Ví, že přijme i ztrátu své krásy, své žádoucnosti, ztrátu vysokého postu, který si snad už v lidském světě vybudovala. Přijme i možnost ztráty obdivu a lásky svého partnera, možná i svého vlastního zániku. Přijme své zošklivění. To vše pro zachování života. Není mocnější hnací síly v našich životech, než je Bohem darované „mateřství“. Není silnějšího „Příběhu“ a osobní strach je v něm nedůležitým faktorem.

Den co den jsme od útlého dětství konfrontováni s tímto Velkým…, největším a nejzáhadnějším příběhem, bez kterého by nebyl ani jediný příběh v historii lidstva. Den co den vídáme unavené, ale šťastné mámy a mnohdy ani myšlenkou nezavadíme o tu svou, o tu, z jejíhož lůna – růžového poháru – Grálu života… jsme se kdysi prodrali ven, abychom vdechli vzduch modře zářícího zázraku atmosféry. I ona přece v bolestech rodila, jak to předurčuje bible. I ona proseděla hodiny u našeho lůžka, když naše tělíčka spalovala horečka. I ona byla vedle nás v nejrůznějších životních zkouškách a svízelích a foukala nám na bolístky. Vlastně byla či bývala s námi až do svého posledního dechu a jen málo z nás si toho povšimlo a vtisklo jí děkovný polibek na upracovanou dlaň, když od nás odcházela do jiné dimenze.

Ano, nečteme tento příběh. Ne snad, že by nebyl zajímavý, ale není vzrušující. Je přece stále stejný, tak nějak zcela samozřejmý. Kdopak by se nad naší chorobnou zmlsaností a touze po stále větším a větším vzrušení pozastavoval? Snad ještě občas, kdesi v chrámové lodi, v myšlenkách, vzhlédneme k „Stabat máter“, k matce stojící pod křížem a trpící. Jaký to podivuhodný archetypální příklad čirého a vznešeného mateřství. Jak Kristovo tělíčko vzniklo v Mariině lůně? Proč o tom dumat? Bylo osídleno duchem největšího Avatara v dějinách lidstva. Božské bytosti i člověka, který hlásal učení lásky milosrdenství, soucitu, odpuštění, velké pomoci a služby bližnímu. Aby toto vše mohl Ježíš dělat, musela tu však být jeho Velká máma. Musela v nejvyšším stupni těhotenství dojet na oslíku až do nepohodlného místa, kde porod Kristův započal. Ano, lze namítnout, že to byl porod jistě božskými ochránci zabezpečený, že možná šel hladce… když se tedy dítě bez odborné pomoci narodilo zdravé. Byl předem určený a zajištěný. Také Velký příběh. Všechny příběhy lidské historie však jsou ohebné. Přijdou noví lidé a začnou příběhy vykládat jinak, znehodnocovat je, zesměšňovat, nebo je rovnou prohlásí za vymyšlené. Vadí nám to, samozřejmě.

Příběh Velké mámy naštěstí nelze prohlásit za nepravdivý. Nelze jej vyškrtnout z historie, nelze ho zpochybnit, nelze o něm dokonce hlásat nepřátelské výmysly a zavřít ho do klece bludných představ. Je tak velký a bytostně potřebný, že se nevejde do žádné onálepkované krabičky na lidské příběhy. Cokoli, jakékoli zlobné a škodící deformace v tomto příběhu by znamenaly zánik lidstva na této planetě. Jak doufám, a se mnou patrně všichni lidé na našem kamenném globu, je tento příběh sám neskrytelným a nezaniknutelným životem. Věřme tedy, že i tento příběh Velké mámy je psán, vytvářen a dokonale řízen samotným „Skrytým životem“, jak tento řídící fenomén nazývá velký filozof Lao-ce. Doufejme, že tento „Skrytý a samopůsobící život“ bude s námi jako řídící faktor i nadále, že bude bez ustání ciselovat naše životní příběhy a tudíž i příběh Velké mámy, a to dokud bude náš svět existovat. Doufejme, že zůstane s námi i v jiných, možná lepších dimenzích a bude blahodárně ovlivňovat bytí matek i jejich potomků…

OBDOBÍ RAKA

(z období bez mobilů)

Marta Urbanová

Vím, že v životě každého člověka nastane období Raka, období, v němž se vrací po vrcholcích svých dnů.
Opouštím nemocnici.
Ulice se v pozdním odpoledni náhle ponořila do nezvyklého ticha, připomíná staré kamenné město, ve kterém přestal pulsovat život. Jdu nazdařbůh, hodinu, dvě, nevím. U Belvederu začínají rozsvěcovat pouliční lampy. Loudám se kolem Jízdárny k hradnímu nádvoří. Slyším vodotrysk, ustavičný koloběh vody v kameni. Za mnou přicházejí dva turisté a žena v cihlově červených šatech. Kráčím s nimi k Zámeckým schodům, kde mě zaskočí milióny světel, dech teplého odpočívajícího zvířete. Každé okno má své tajemství, své milence, svou touhu, svou radost, své nejbližší, jen tuláci jako já šlapou ulicí sami. U první telefonní budky sejmu sluchátko z vidlice. Cinknutí vhozené mince a zavrčení číselníku mě probouzí do skutečnosti.
Zavěšuji.
Volám zbytečně brzo.
Na pětikostelním náměstí kvetou lípy. Jejich vůně mě provází do temných průchodů, vystupuje se mnou po strmých schodech ke Zlaté studni. Terasa je obsazena, hosté se tísní na malém prostoru přímo pod Hradem, a tísní se rádi, neboť kdo vymyslel Zlatou studni, měl smysl pro krásu.
Jdu k baru, piji koňak a žádám vrchního o místo. Vrchní se dovolává mé trpělivosti a za chvíli pak s profesionální úklonou čeká, až se posadím ke dvojici u stolku v rohu. Mrknu po sklenicích a typuji: gruziňák. Objednávám si láhev červeného a teprve teď začínám vnímat jednotvárný, nezřetelný šum, řeč terasy. Žádná akustika, jen bezedná tmavomodrá klenba znamenaná elektrickými žárovkami. Působivé prostředí pro můj dialog s Kristýnou. Minuty ubíhají, a já nemohu podniknout nic než je protloukat u vzpomínek.
Sedí naproti mne, pohrává si se sklenicí. Světlo lamp jí po vlasech maluje kovovou barvou a celou ji proměňuje v bytost záhadnou a něžnou.
Kristýno, zbytečně žárlíš na moje myšlenky. Až projdeš obdobím Raka, až se za několik let ve vzpomínkách vrátíš, počmáráš všechny své nynější výmysly. Proto se tě nikdy nezeptám, jako se ptáváš ty mne: „Nač teď myslíš?"
Pozoruji tě pod horskými masívy Tater, na pokraji ticha si navíjíš na prsty zlatou nit paprsků, zastiňuješ si oči slunečními brýlemi. Po špičkách odcházím k přístavišti loděk a pomalými záběry vesel se chci nenápadně vyprostit z tvých sítí. Všechny ženy vstupující do vody však mají tvou podobu a jejich opálené paže se vynořují jak zlaté ploutve cizokrajných ryb. Opájím se volností až do vteřiny, kdy tě poznávám, kdy všechno strne, a já klopýtám přes vyvrácené stromy, utíkám vzhůru strání k tvým udiveným očím a nechápu, proč se nyní nezeptáš: „Na co teď myslíš?" Ale ty bys stejně nevěřila, že mám o tebe strach, nevěřila bys...

„Hele, kamaráde, můžeš nás chvíli poslouchat?" přerušil můj vnitřní monolog chlapík u stolu.
„Ale jo," souhlasil jsem.
„"Máme trable," začal a kývl směrem k partnerce.
Trable. Jako Kristýna. Ostří samoty se jí ploužilo po zápěstích, když city odplouvaly na střepinách domova, když se hroutil svět jejích jistot a ona tomu nemohla zabránit. Marně křičela: „Nesmíte se dát rozvést! To je vám jedno, že trpím?" Teplá voda a studeně bílé kachlíky, stěny vytapetované žiletkami. A všude ticho, všude. Ne, Kristýno, to nesmíš! Polož si slunce do očí, abys neviděla rozkvétat bolehlav. Někdo tě bude mít rád, na všechno zapomeneš. Hledej vodu Léthé.
A živou vodu hledej. Lásku.
„Ona je osm let vdaná a já se pozítří žením," svěřoval se můj protějšek. „Celý večer mi to vyčítá. No chápeš to?"
Podíval jsem se na ni. Hleděla mi do očí. Žádná mimořádná krasavice.
„My jsme se ale celou tu dobu měli rádi," bránila se. „Osm let na mě čekal, teď to najednou zabalil a chce se ženit."
„Osm let je dlouhá doba," plácl jsem.
Dlouhá jak deštivý den na Petříně. A já v něm se zimomřivou nadějí, že zahlédnu mezi stromy Kristýnin květovaný deštník. To jsem ještě nevěděl, že Kristýna pro nás bude chtít zastavit sluneční hodiny.
„Všeho mám po krk," dodala unaveně a sklopila oči. „Jediný, co bych chtěla, je bejt kovbojem."
„Proč právě kovbojem?"
„Byla bych volná, slunce bych měla místo budíku a koně za věrnýho přítele. Nepotřebovala bych žádný šminky, žádnou přetvářku, neslyšela bych žádný kecy o svatbě."
Kecy o lásce. Kristýno, už přes týden se odhodlávám napsat ti pár slov, takových slov, která neunese telefonní linka. Tvrdošíjně taky na tebe čekám, ležím v posteli a celé hodiny čmárám souřadnice po okraji papíru - a nic. Asi ani dopis ta slova neunese.
„Se svou figurou můžeš dělat manekýnu," utěšoval ji její společník, "a budeš mít za hodinu víc peněz než já za celý den."
„Kašlu na prachy, já chci bejt jedině kovbojem."
Tak jsme si připili na kovboje, na volnost, na širé pláně, zkrátka na všechno, co by člověk mohl mít, kdyby nedával přednost pohodlí a šminkám.
Remorkéry jak šicí stroje štepují stříbrný pruh Vltavy. Pode mnou ubíhá voda, klidný, mocný proud. Chtěl bych se jím nechat unášet do kraje čerstvě posečených luk. Lehnout si do trávy, nemyslet na nic, podepřít v dlani stín střapaté pampelišky, snít o rozvíjení slunečnic. A tam si pak postavit velikou křehkou konstrukci z těch nejprůzračnějších krystalů, chodit okolo té stavby a bát se jí dotknout, aby se nezřítila.
Je příjemné sedět večer u skleničky vína, pod sebou horce oddychující město. Méně příjemné je být při tom, když lidé mají trable, o něž se chtějí za každou cenu s někým rozdělit. Jen rozdělit, nic víc: kdybych jim radil cokoliv, ani by to neposlouchali.

Před jedenáctou všichni platili a odcházeli. Naposled my tři. Žena stáhla s opěradla bílou lehoučkou bundu s nápisem coca-cola. „Tahle noc je hotový Maroko. A spánek náš nepřítel. I čas je na opačné straně. Všechno se proti nám spiklo."
„Jedeme dál," rozhodl její partner. Položil mi ruku na rameno. „Jdeš s námi. Jasný!"
„Jasný!"
Nejbližší vinárna byla zavřená. Následující obsazená. Stejně tak další. A další. A tahle také. Nikde pro nás nebylo místo.
Vzdal jsem to. Před Karlovým mostem mě moji společníci opustili. Tvářili se usmířeně. Ráno je ještě daleko. Už bych mohl zavolat. Jen co dojdu k nejbližší budce. Na mostě jsem se zastavil. Opřel jsem se o kamenné zábradlí a oči mi zabloudily na Kampu. Bylo tam pusto. Kdysi dávno tam prodávali v dřevěných stáncích kameninové džbánky a já u nich stál a myslel na tebe, jak se vlečeš rozladěná zbytečnou hádkou domů přes celou Prahu. Město s šedivou kukačkou uprostřed ciferníku odbíjelo vteřiny smutku. My dva, navždy rozdvojeni pro ten den, se často vracíme k mlýnskému kolu na Čertovce, a ty zůstáváš ochuzena o kameninovou růži, kterou jsem tenkrát pro tebe vymyslel a nestačil ti ji pro ten malicherný spor dát.
Jdu dál a potkávám skupinky opozdilců. Za Mosteckou věží mě zastaví útloboká dívka v dlouhých večerních šatech: „Prosím vás, nemáte oheň?"
Držela v ruce cigaretu a přes nahá ramena měla přehozen světlý háčkovaný šál.
Vyndal jsem zápalky a připálil jí. Poděkovala. Nabízel jsem jí celou krabičku, ale odmítla. Ani nevím, nač u sebe nosím zápalky, když nekouřím. Zastrčil jsem je zpátky do kapsy a šlapal přes Staré Město do naší žižkovské ulice.
Do naší ulice, do našeho domu uprostřed úzkých skořápek, ve kterých studená schodiště hrají svá blues na vodovodní kohoutky. Ten holohlavý pán, co mu ještě tu a tam smeknou „pane domácí", se nemůže už ze zvyku dopočítat šestáků na pivo, zatímco jeho žena s popelavou hlavou dře do schodů dva vrchovaté kbelíky uhlí. Domovní důvěrník s přesností kyvadla šťárá z popelnic na dvorku zálohované láhve. Staré slečny z přízemí se chystají na dvoreček, na svou každodenní siestu. V pět hodin někdo otvírá dveře. To se babička Sušinka šourá do kostela s jehlovou věží, kterou slunce večer co večer ukládá před náš dům.
Konečně telefonní automat. Trochu roztřeseně hledám drobné. Chci vytočit číslo, ale aparát je hluchý. Rozmrzele opouštím budku.
Kristýno, ty neslyšíš mé osamělé kroky v prázdných ulicích.

Musím domů. Ve stopách hrachových kuliček spěchám k našim dveřím. V přízemí nový kočárek. Rychle vzhůru po prošlapaném schodišti. V bytě nevidím nic než telefon. Vytáčím číslo a nejraději bych hned křičel, spojte mě s Kristýnou, protože jí musím říci, aby byla statečná, že se o ni bojím a že ji mám rád. Strašně a na celý život.
„Nemocnice."
„Dejte mi druhé patro."
„Prosím."
„Dobrý večer. Nezlobte se, že volám tak pozdě. Tady Dostál. Prosím vás, paní Kristýna Dostálová..."
„Je v pořádku, pane. Máte syna. Gratuluji."

OSUDOVÉ REFLEXE

Dana Broumová

Tato kapitola je věnována mé mamince, která se narodila jako nejstarší dcera babičky Aniely. Je to příběh lásky, nesmírné statečnosti a odvahy, radosti i utrpení. Její jméno Maria, později v Čechách Marie, bylo jen úředním jménem, ale pro mého otce Přemysla to byla Murka. Ale vraťme se na začátek příběhu.

Murka

Maria se narodila v carském Rusku, ale do rodného listu bylo místo narození zapsáno až po návratu babičky Aniely do Polska – Kazimierz. Svého vlastního otce Konstantina znala více z vyprávění své matky, neboť byla ještě velmi malé dítě, když byl jako carský důstojník během občanské války bolševiky popraven. Vyrůstala v městečku Volomin u Varšavy. Její otčím Alexander, druhý manžel Aniely, byl přísný, ale starostlivý. Maria se pomáhala starat o své 4 mladší sestry, z nichž o sedm let mladší Hanka jí byla nejbližší. Dospívala ve velmi krásnou dívku a během studií na dívčí střední škole si jejího půvabu všiml i někdo z přátel a zaslal její fotografii do redakce týdeníku Światowid, na jeho stránkách byla otištěna mezi kandidátkami soutěže Miss Polonia 1929. Byla to první oficiální celostátní soutěž královny krásy v Polsku, která byla vyhlášena ve Varšavě v lednu 1929. Organizátory soutěže byly redakce novin – ilustrovaný týdeník "Światowid", "Expres Poranny" a "Courier Czerwony". Výběr kandidátek, probíhal podle zaslaných fotografií, kterých do redakcí přišlo více než 5000. Fotografie vybraných 20 semifinalistek byly pak otištěny ve jmenovaných novinách a týdenících, a dívky tak byly podrobeny úsudku čtenářů, kteří byli vyzvaní k hlasování. Výběr finalistek trval dva týdny a bylo vybráno 10 nejkrásnějších dívek, mezi nimi i Maria. Ovšem podle regulí soutěže musely být kandidátky nejen svobodné a dobrého vychování, ale ve věku 18 až 25 let. Maria, která nebyla ještě plnoletá, bylo jí teprve 16 let, byla diskvalifikována. Finalistky byly pozvány do hotelu Polonia, kde se již osobně představily porotě soutěže, ve které zasedli známí umělci, významní malíři, sochaři, spisovatelé a básníci. Favoritkami soutěže byly dívky z prominentních polských rodin, dcera maršálka a hraběnka. Vítězkou se však překvapivě stala jednadvacetiletá Wladyslawa Kostakówna, úřednice městské spořitelny ve Varšavě. Porotce zaujala nebývalou skromností a půvabem, byli okouzleni jejím příjemným obličejem s typicky slovanskými rysy a štíhlou dívčí postavou. Miss Polonia 1929 pak zastupovala Polsko v soutěži Miss Europe v Paříži, kde se umístila jako první vicemiss.
Moje maminka ráda vzpomínala na báječnou dobu svého mládí, užívala si společenského života, byla ozdobou plesů a těšila se pozornosti nápadníků. V meziválečném období se Varšava stala centrem kulturního života. Vznikala řada divadel a kabaretů, konaly se plesy a velkolepé silvestrovské bály v těch nejlepších varšavských hotelích se stávaly opravdovou přehlídkou módy. Na jednom z takových bálů byla Maria zvolena královnou plesu. Krásné dlouhé šaty si sama vyzdobila šikmým pruhem karetních symbolů treflí, na které bylo rozstříháno několik jemných kožených rukaviček. V šatech, které byly tak elegantní a unikátní, vypadala nádherně a byla naprosto nepřehlédnutelná. Každý džentlmen na plese měl kotilion, který dal té nejkrásnější dámě v nejkrásnější róbě. Ta, která získala nejvíce kotilionů, se stala královnou plesu. V luxusních restauracích a kabaretech hrály big-bandy a bylo možné tu potkat známé umělce, herce, operní divy i operní pěvce – v té době slavný tenor Jan Kiepura zpíval z balkónu hotelu Bristol. Mládež si oblíbila tradici koňských dostihů, nedělních pikniků a projížděk lodí po řece Visla. Maria prožívala radostné chvíle obklopena přáteli. O nápadníky nebylo nouze, často za ní jezdil na koni mladý statkář, který hrával s jejím otčímem karty. Přísný otčím, který prověřoval všechny potenciální ženichy, mu vždy říkal: „Tebe mám rád, ale svou dceru ti nedám“. Dalším z nápadníků byl charizmatický Přemysl, nejmladší ze synů velkého českého patriota Jana Hampla, který aktivně působil v zahraničním odboji za nezávislost Československa a významně se podílel na přípravách vzniku

První republiky. Česká rodina Hamplů vlastnila ve varšavské čtvrti Vola domy a pozemky a Přemysl byl majitelem továrny na výrobu motorizovaných rikš, náhradních dílů včetně servisu. Přemysl měl vystudovanou strojní a elektrotechnickou fakultu Vysoké školy Wawelberga a technické vynálezy byly jeho koníčkem. Byl nadšeným obdivovatelem motorismu a do Volomína přijížděl na motocyklu. Podnikali výlety a ve Varšavě se bavili v prvotřídních restauracích a kabaretech. Velice společenský a veselý Přemek jednou pozval Mariu do varšavské restaurace, kde hrála cikánská kapela. Domluvil se s muzikanty a zazpíval za jejich doprovodu český evergreen „Cikánko ty krásná“. Maria byla okouzlena jeho nádherným hlasem a Přemek si tak definitivně získal její srdce. A od té doby jí už nikdo z rodiny a přátel neřekl jinak než Murka, Murečka. Po svatbě žili ve varšavské čtvrti Vola

v krásném paláci, postaveném za doby knížete Poniatowského na konci 18. století. Měli velkou zahradu a na pozemku byla i rodinná továrna. Továrna na výrobu rikš prosperovala, během ekonomické krize ve třicátých letech 20. století popularita tohoto způsobu dopravy vzrostla a rikše byly využívány jako taxi pro osobní i nákladní dopravu.
V roce 1937 se narodila dcerka Elžbieta, moje starší sestra. Užívali si šťastného rodinného i společenského života, jezdili na letní byt do letoviska Świder.
Uvolněný společenský život ve Varšavě se však zakrátko měl zcela změnit, 1. září 1939 bylo Polsko napadeno nacistickým Německem a začala 2. světová válka. Polská vláda byla rozhodnuta bránit se útoku a spoléhala na pomoc od západních spojenců, kteří se však omezili jen na formální vyhlášení války Německu. Evidentně nikdo nepočítal s útokem ze strany Sovětského svazu. Polská armáda statečně bojovala a polské letectvo, které přežilo první údery náletů Luftwaffe, bojovalo s obrovskou houževnatostí, což způsobilo Němcům větší ztráty, než očekávali. Varšava byla bombardována a obsazena Němci. Pro německé okupanty byla Varšava považována za centrum polského politického, intelektuálního a kulturního života a nastaly kruté perzekuce obyvatel. Po kapitulaci Polska vrchní velitel ozbrojených sil generál Sikorski organizoval odboj na území okupovaném Německem a Sovětským svazem. V roce 1942 vznikla Zemská Armáda (Armia Krajowa, AK), která během dvou let měla až 200 tisíc příslušníků. Hlavním úkolem bylo vedení ozbrojeného odboje proti německým okupantům a příprava povstání, které mělo vypuknout ve vhodnou dobu. Murka a Přemek s malou dcerkou bydleli v centru odbojových aktivit a všestranně se snažili pomáhat v odboji, na zahradě jejich domu měli partyzáni úkryt. Přemysl se zapojil do podzemního hnutí a Murka pracovala v rozvědce jako spojka. Kolportovala důležité zprávy a dokumenty a byla raněna střepinou. Snažili se pomoci i uprchlíkům ze Židovského ghetta, které vyrostlo hned za branami pozemku rodiny. Jednu židovskou rodinu tak ukrývali před nacisty ve svém letním domě v letovisku Świder.
Navzdory mimořádně brutálnímu teroru Němců se Polsko s okupací nikdy nesmířilo. V roce 1944 vypuklo ve Varšavě povstání. 1. srpna odpoledne začala německá letadla bombardovat město. Je zarážející, jak málo se ví o Varšavském povstání. Za totalitního režimu v komunistickém bloku bylo toto téma tabu. Naopak v západním světě byla tato neinformovanost podporována některými německými historiky, kteří se snažili zlehčovat zločiny páchané nacisty na civilním obyvatelstvu během 2. světové války. Varšavské povstání bylo největší organizovanou ozbrojenou akcí protifašistického odboje během 2. světové války v okupované Evropě. Následkem byla totální zkáza jednoho z tehdy největších měst střední Evropy a smrt 200 tisíců lidí, z toho 160 tisíc civilistů. Čtvrť Vola byla centrem odboje. Přímý rozkaz Adolfa Hitlera nakazoval srovnat Varšavu se zemí a vyhubit všechny její obyvatele. Systematické vyvražďování vyvrcholilo ve dnech 5. až 7. srpna 1944. Od ranních hodin ve čtvrti Vola probíhalo vraždění polských civilistů. Příslušníci SS a německé policie hromadně stříleli většinu obyvatel, kolektivní popravy byly provázeny znásilňováním žen a dívek a masovým rabováním. Ti, kteří nebyli zavražděni okamžitě, byli použiti jako lidské štíty před tanky a ozbrojenými vozy proti povstaleckým barikádám. Nebylo výjimkou, že Němci uvěznili civilisty v nemocnici nebo v kostele, a pak budovy zapálili. Během těchto tří dnů nacisté zavraždili minimálně 40 tisíc civilních obyvatel, včetně žen a dětí. Některé údaje uvádí až 65 tisíc obětí. Tento masakr je pravděpodobně největším jednorázovým masakrem civilních obyvatel v Evropě během 2. světové války.
Z domů zbyly jen zříceniny a lidé se ukrývali ve sklepeních. Také dům, kde bydlela rodina Hamplů, byl zasažen bombami, ale dobře stavěný sklep se stal úkrytem pro rodinu a všechny, kdo se snažili schovat před nálety nepřátelských letadel. Bohužel 8. srpna 1944 byl úkryt nacisty odhalen. Němci začali házet ruční granáty do sklepa, a ti, kteří nezemřeli na místě, byli vyvlečeni ven a rozdělováni do dvou skupin. Polská část rodiny byla na místě rozstřílena samopaly. Ti, kteří měli československou státní

příslušnost, mezi nimi i Murka s tehdy sedmiletou dcerkou, byli zařazeni do skupiny „ausländer” a čekal je strastiplný transport do koncentračních táborů. V té době byl Přemysl mimo město, ve snaze sehnat potraviny pro rodinu. Podařilo se mu nějakou dobu skrývat, byl však také zajat a vyvezen do koncentračního tábora v Německu.
Murka s dcerkou na dlouhé cestě přes mrtvoly prošly čtyřmi sběrnými tábory za nelidských podmínek. Ve čtvrtém táboře rozdělovali dospělé a děti, takže se Murka musela rozloučit se svou dceruškou, která měla být zařazena do transportu do dětského koncentračního tábora v Berlíně. Muka matky, která se loučí s dítětem a neví, jestli ho ještě někdy uvidí, si dovede představit snad jen jiná milující matka. Rodinný přítel jí pomáhal v těžké situaci, měl s sebou krabici kostek cukru, a Murka tak od něj dostávala každý den jednu kostku, která jí pomáhala překonat hlad a dodávala jí sílu. Finální destinací pro Murku byl koncentrační tábor Dingolfing v Bavorsku podřízený regionální správě koncentračních táborů v Dachau. Lidé tu umírali hladem, na různé druhy chorob, vyčerpáním z celodenních prací a častým osvobozením byla až jejich vlastní smrt. Vězni museli pracovat v továrně na munici. Murka byla zařazena na práci s frézkou. Dvakrát se stalo, že se jí ostří frézy zlomilo, byla obviněna ze sabotáže a za to byl trest smrti. Seznam odsouzených na listině smrti byl seřazen podle abecedy. Maminka vždy vzpomínala, jak s hrůzou čekala během ranního nástupu, kdy zaslechne „Hamplová”, a když už četli jména od písmene „J”, nemohla tomu uvěřit, přeslechla se snad? Jeden z Němců, který v ní viděl svou zemřelou manželku, se smiloval a její jméno ze seznamu vyřadil.
Po osvobození, kdy se lidé vraceli z koncentračních táborů, hledali své rodiny i pomocí Červeného kříže. Murka našla Přemysla, který se vrátil z koncentračního tábora zubožený, vlasy mu zcela zešedivěly. Štěstí bylo, že malou Elžbietu zachránila před transportem do Berlína dětská lékařka, příbuzná Přemysla, a do konce války ji u sebe ukrývali příbuzní v polském městě Zelov. Všichni tři byli nesmírně šťastni, že válku přežili. Když pak přijeli do Varšavy na místa, kde dříve prožívali šťastné a později i kruté chvíle, našli jen zbořeniště. Část rodiny byla vyvražděna, z majetku nezbylo nic, bylo nutné začít znovu. Rozhodli se odjet do vlasti Přemysla, a tak se stalo Československo druhým domovem Murky. Začínat od nuly bylo těžké, ve válce přišli o všechno. V Praze našli útočiště nejdříve společně s rodinami sourozenců Přemysla. Přes veškeré útrapy převládala euforie z konce války a samotného života. Murka a Přemek si našli nové přátele a na setkáních se snažili zapomenout na prožité válečné hrůzy i na strach z nastupující komunistické zvůle. Setkávali se také s polskými krajany, kteří se usídlili v Praze. V této česko-polské společnosti se sešli umělci i zástupci inteligence – malíř, houslista, lékař, právník. Houslista Podlipský hrál na housle a Přemysl krásně zpíval, také Murka svým zvučným sopránem okouzlovala společnost. V 50. letech minulého století byla v Čechách velmi napjatá situace, doba politických procesů, lidé skrývali své názory, přesvědčení, náboženské vyznání, vyšší vzdělání bylo něco jako prohřešek. Nebylo výjimkou, že často bezdůvodně byli lidé zavíráni do vězení nebo posíláni na nucené práce do uranových dolů. Jeden z přátel, doktor Pavler, najednou zmizel, později se rodiče dozvěděli, že byl zavřený a ve vězení z nevyjasněných důvodů zemřel. Také Přemysl raději tajil původ i vzdělání a našel si práci jako instruktor v Autoškole Svazarmu. Rodina byla zázemím a útočištěm. Murka, která následkem chemikálií podávaných v koncentračním táboře dlouho po válce nemohla přijít do jiného stavu, otěhotněla, a do rodiny se narodila druhá dcera Danuta, neboli já, podle českého kalendáře Dana. Murka a Přemek našli štěstí v rodinném životě i v úzkém kruhu přátel. Po tragické smrti Přemysla, který zemřel na následky autonehody v roce 1967, se Murka již neprovdala a svou lásku věnovala dcerám a vnoučatům, velkou radost měla i z pravnoučka. Byla laskavá, plna porozumění a vždy se snažila pomoci. Její nejšťastnější chvíle byly, když byla rodina pohromadě, všem přála to nejlepší. Vzpomínky z války, kdy viděla a zažila tolik utrpení, způsobily, že každou křivdu a bolest si brala velmi osobně. Na ulici nemohla vidět plačící dítě, hned se ptala, co mu je a spěchala mu koupit čokoládu. Často za to sklidila jen nelibost od rodičů dítěte. Byla duší i srdcem rodiny, a když odešla ve svých 90 letech, uvědomila jsem si, že jsem tak nějak doufala, že tu bude věčně a zasáhlo mě, že to není pravda. Moc nám všem chybí…

S KLOBOUKEM V RUCE…

Zdeněk Rich

Pohledem do zpětného zrcátka mohu dosti přesně sledovat klikatou cestičku, kterou jsem za ta mnohá desetiletí prošlapával. Ano, zde či jinde jsem pochybil, to jsem mohl udělat lépe a to či ono se mi snad povedlo. Mohu nahlédnout i do doby dětství a raného mládí a vzpomenout na ty, kdo moje zrání ovlivnili, případně mi vytyčili ukazatele pro život příští. Byla to jistě maminka, která mne vedla k lásce k pravdě a k odporu ke lži, i tatínek, který pro mne objevil svět literatury a předal názor na svět a lidi kolem nás, názor, kterého se do značné míry dodnes držím. Ovšem tím, kdo ovlivnil a to velice podstatně můj příští život, byl můj dědeček Karel.

Dříve však, než vysvětlím, v čem na mne spočíval vliv mého dědečka, rád bych o něm napsal pár slov. Narodil se v roce 1883 v Pardubicích, většinu života však prožil v Hradci Králové. Vyučil se strojním zámečníkem a byl to řemeslník, jací se dnes již nerodí. Vše, čeho se dotkla jeho ruka, muselo být naprosto perfektní, bez jakéhokoli kazu. Během první světové války bojoval pod prapory císaře Františka Josefa na italské frontě, kde měl, mimo jiné na starosti lanovku, která dopravovala munici a zásoby na jakousi horu. V té době byl však dědeček již dávno ženatý a jeho žena Marie, moje babička, mu porodila tři dcery. Rodinná historie říká, že když se jim v roce 1908 narodila první dcera, věděl prý o tom celý Hradec (byl však v té době značně menším městem, než jakým je dnes). O příchodu druhé dcery o dva roky později prý věděla pouze Školská ulice, kde bydleli, a když se v roce 1911 narodila dcera poslední - moje matka, dědeček byl prý tak zklamán, že to není syn, kterého si přál, že to zaznamenalo pouze nejbližší okolí. Tolik pověst, je-li pravdivá, kdo to dnes ví. Brzy po válce dědeček našel zaměstnání ve Škodovce v Hradci Králové, patrně nějakou řemeslnickou práci. Někdy na začátku dvacátých let instalovala Škodovka dávného předchůdce dnešních počítačů, americký děrnoštítkový systém (pokud mne paměť nešálí značky Powers), zpracovávající mzdy, skladové účetnictví a podobně.

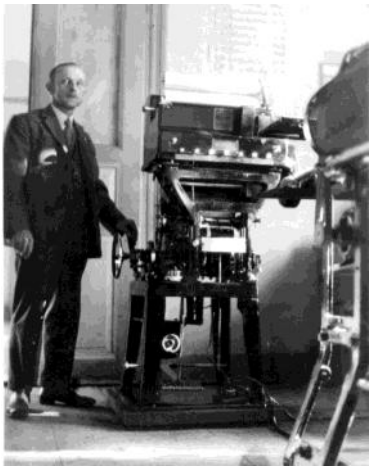

K čemu dnes postačuje malý počítač, vyžadovalo tehdy rozsáhlý prostor. Jednou do měsíce přijížděl do Hradce Králové technik z Prahy, aby dohlédl na chod zařízení, tu něco utáhl a tam zase kápl oleje na správné místo. I stalo se jedné neobyčejně sveřepé zimy, že byly nesjízdné nejen silnice, ale že byla přerušena i vlaková

doprava. Prozíravé vedení závodu se optalo dědečka, zda by mohl v tomto případě na tu rozsáhlou mašinerii dohlédnout a výsledkem bylo to, že dědeček potom až do penze, někdy v padesátých létech minulého století nejen udržoval „počítač“ v perfektním chodu, ale sám ho také obsluhoval.

Dědeček nebyl rozhodně vysoké postavy, ale do pozdního stáří si uchoval štíhlý, svalnatý vzhled. Za to snad vděčil tomu, že v mladých letech v Sokole cvičil na nářadí, jeho veletoče na hrazdě, ukončené bravurním saltem mu prý přinášely nejen obdiv publika, ale i řadu cen z různých sportovních soutěží. Dědeček byl ovšem, jak se říká, ze staré školy, a tak jak si ho pamatuji, nikdy nevyšel z domu, aniž by byl řádně oblečen. Bělostná košile, kravata, vesta s řetízkem vedoucím k hodinkám, sako a klobouk. Tak chodil nejen do práce, ale i během dovolené, kterou jsme obvykle trávili v našem oblíbeném Jablonci nad Jizerou. Můj tatínek byl již méně konzervativní a tak se na pochody do přírody vypravoval v tzv. pumpkách. Jen jedenkráte si pamatuji, že dědeček své zvyky porušil a to právě v Jablonci. S jedním místním kamarádem jsme si od někoho vypůjčili malou pramičku a snažili se, pomocí bidla, postupovat proti bystrému proudu Jizery a to bez úspěchu. K mému velkému překvapení dědeček svlékl sako, sejmul klobouk a vyhrnul rukávy košile. Potom k nám přistoupil do pramičky, vzal do ruky bidlo a pramička hned poslušně postupovala žádaným směrem.

Jak jsem se již zmínil, dědeček by si býval přál syna, kterého by mohl učit to, co má kluk umět. Osud mu nakonec nadělil šest vnoučat, tři dívky a tři chlapce. Já byl z chlapců nejstarší, ale také jediný, kdo jevil od útlého dětství zájem o kladívka, šroubováky a pilníky. Pět z jeho vnoučat žilo v Hradci Králové, já jediný jsem žil s rodiči v Praze a měl možnost vidět dědečka pouze o dovolené a během vánočních svátků, kdy k nám s babičkou pravidelně jezdili. Později jsem trávil i část školních prázdnin v Hradci. I přesto, že jsem dědečka viděl pouze sporadicky, mnohému mne naučil, co jsem později během života využil.

V bytě, kde s babičkou bydleli, byla poměrně velká koupelna, kde měl dědeček solidní pracovní stůl, „ponk“, jak říkal a na něm velký svěrák „šraubnštok“, a když jsem byl v Hradci, přibyl ještě malý svěráček pro moji potřebu. A tak jsem se pomalu učil, jak držet v ruce pilník a opracovat materiál tak, aby výsledná plocha byla opravdu plochá, ne zaoblená, a jak se správně drží a používá obyčejné kladívko a že se na pilu netlačí. Dědeček byl učitelem laskavým, když jsem ale škrtl pilníkem o svěrák (otupení pilníku), dostalo se mi přísného pohledu. Byl jsem dítko zvídavé a tak mi dědeček trpělivě, ale ochotně

vysvětloval, co a jak pracuje. Nejraději jsme s dědečkem „vynalézali“. Narazili jsme na nějaký technický problém (řekněme perpetuum mobile) a já si potom lámal dětský mozeček, jak dosáhnout kýženého výsledku a dědeček mi trpělivě vysvětloval, proč to či ono pracovat nebude. Dědeček se v mladších letech věnoval závodní střelbě a měl řadu trofejí z různých střeleckých soutěží. Byl to on, kdo mi koupil první vzduchovku a naučil mě s ní zacházet. Mnohem důležitější však bylo, že mi vštípil hluboký respekt ke zbraním a pokaždé, když vezmu do ruky pušku (ano, stále chodím na střelnici a dělám do papíru malé dírky ze vzdálenosti padesáti metrů), slyším dědečkův hlas. „Hlaveň nesmí nikdy na nikoho mířit“ a „Je to často prázdná puška, která zabíjí“. Stává se totiž někdy neopatrnému nebo nezkušenému střelci, že vyjme ze zbraně zásobník s náboji, ale zapomene, že jeden náboj ještě číhá v hlavni a stačí neopatrný dotek kohoutku a výsledkem může být tragedie. Pod dědečkovým dohledem jsem dokázal nejen rozložit a opět složit jeho Browning, ale i starší kapesní hodinky. Když jsem potom nastoupil do hodinářské školy (hodinařina bylo moje první povolání), měl jsem před ostatními spolužáky pochopitelně značný náskok.

Jedna rada do života, kterou mně dědeček mnohokrát opakoval a kterou jsem se bohužel ne právě vždy řídil, bylo, že „S kloboukem v ruce projdeš celý svět“.

Dědeček nás opustil v roce 1963, pět let, před naším odchodem do Austrálie. Přesto, když jsem potom po mnoho let stál za rýsovacím prknem a později za monitorem počítače a navrhoval různé stroje a zařízení, měl jsem mnohdy pocit, že dědeček stojí za mnou, sleduje moji práci a sem tam mi radí, jak ten, či onen zapeklitý problém vyřešit. A když se práce povedla a hotový výrobek úspěšně prošel všemi nezbytnými zkouškami a dělal to, co se od něj očekávalo, mnohokrát jsem si přál, aby to dědeček mohl vidět.

VZPOMÍNKY JANA KOŠŇARA

(pokračování 18)

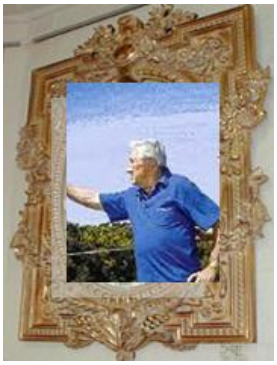

Hádanka, kterou nikdo neuhodl

Vyjednávat s nimi obchod a starat se o návštěvníky z Asie během jejich návštěv v Melbourne nebylo lehké. Nešlo to předat je jednomu z našich prodavačů, aby se o ně staral, to by považovali za velikou urážku! Musel se jim věnovat majitel firmy, což bylo časově velice náročné. Nutnost vyžadovala, že se jim muselo ukázat, že během jejich návštěvy jsou pro majitele firmy ze všeho nejdůležitější. Nechat je samotné nebo s někým jiným, znamenalo velkou a nenapravitelnou chybu, která by se už nedala napravit. Když obchodní jednání skončilo a zbyl jim volný čas, musel se majitel o ně postarat – osobně jim ukázat město a okolí a nějaké ty zvláštnosti, vzít je do dobré restaurace na jídlo a představit jim rodinu. Město samotné je tak moc nezajímalo, říkali, že všechna města na světě jsou podobná, jenom cement a asfalt. Nejvíce si vybírali výlety na venkov. Po svých dojmech z velice přelidněné Asie žasli nad prázdnotou Austrálie, když se jelo celou hodinu, než se uviděl dům nebo dva a sem tam nějaké ty ovečky. Nezvyklé pro ně byly různé druhy eukalyptových - blahovičníkových stromů a v zimě dozlata svítících rozkvetlých stromů mimózy – Wattle Trees. Někdy jsme odbočili z hlavní silnice do nějaké vesničky, aby viděli ten západácký styl domků s plechovými střechami, z prken a verandami do ulice. Nejčastějším přáním ale bylo se podívat do nějakých vinic. Bohužel nejvíc jich je na východní straně města, a protože my jsme na západě, znamená to jet přes celé město, cesta dost dlouhá a nepříjemná. Na západě jsou vinice více roztroušeny a dále od sebe. Vtip byl v tom, ukázat jim něco zajímavého, aby měli o čem vyprávět, něco, co se lišilo od všech dalších vinic. Do tohoto rámečku nemohlo nic lépe zapadnout, než dvě vinice asi hodinu a půl jízdy autem na západě, poblíž městečka Nagamvie, naproti sobě na řece Goulburn. Svým charakterem, vznikem, založením a délkou trvání od sebe však úplně odlišné. To, že byly blízko sebe, usnadňovalo můj úkol hostitele. Hosté se ale hrozně divili, že může existovat něco tak protikladného. Nejdříve jsme navštívili vinici Mitchelton. Založena teprve ke konci sedmdesátých let velice bohatou rodinou, v tu dobu, kdy se rozmáhaly vinné oblasti a zakládaly se nové vinice v tzv. Novém světě jako Jižní Afrika, Chile, Argentina a Austrálie. Se zlepšováním životní úrovně na celém světě se zlepšovala i poptávka po víně a známé tradiční země s vývozem vína jako Francie a Itálie nestačily zásobit světový trh. To dalo velkou příležitost zemím ve světě s vhodnou půdou a podnebím na pěstování vína, zakládat vinice a zaručený odbyt. Mitchelton je typický příklad tohoto období a světového směru v té době. Není to vinice zděděná z pokolení na pokolení, ale s velkým nákladem založena za účelem velké produkce a velkého zisku. Hned tedy s nejnovějšími metodami jak na poli, tak při produkci. V moderních budovách i se zřetelem na turismus a autobusy a auta návštěvníků, s velkým parkovištěm, velkou síní na ochutnávání a dvěma restauracemi.

Jedna restaurace je dole mezi budovami a s výhledem na řeku Goulburn na druhé straně. Druhá restaurace je ve vysoké věži, kam se jede výtahem. Tam odtud jsou vidět veliké lány vinic a velikánské nádrže z nerezavějícího kovu. Jsou vysoké jako tříposchoďový barák a v nich se dělá za kontrolované teploty bílé víno. V té horní restauraci jsme si dali oběd, mí hosté byli vždy unešení úchvatnými výhledy kolem sebe a vůbec se jim tam odtud nechtělo.

Po obědě se jelo na druhou stranu řeky, do vinic Tahbilk, což byl úplný opak Mitcheltonu. Dokonce tato vinice je pod ochranou památkového úřadu jako nejstarší vinice ve státě Viktorie. Aby mí hosté po obědě s vínem neusnuli, zaměstnal jsem jejich mozky otázkou, zdali vědí, ve které zemi na světě je nejstarší vinná réva, ze které se stále ještě dělá víno. Za ta celá léta to ještě nikdy nikdo neuhodl. Odpovědi byly různé – Řecko, Francie, Portugalsko, Itálie, Malta, dokonce i Irák a Tunisko.

Když jsem řekl, že Austrálie, nikdo mi nikdy nevěřil a chtěli vědět, jak je to tedy možné?

Pravdivé vysvětlení a důvod je ten, že v Evropě vinice živí celou rodinu. Po letech, když už sklizeň je postupně menší, jak réva stárne, rodinu neuživí. Nezbývá, než vše vykopat a začít znovu na tom samém poli, protože vedle to patří sousedovi.

V Austrálii měli první farmáři přistěhovalci velké pozemky na pastvu velkého množství ovcí v oplocených ohradách. Teprve později to několik jedinců zkusilo s vínem, na začátku třeba jen na ploše jedné ohrady. Když si mysleli, že se na tom místě vínu daří a mohli ho prodat, vyhnali ovečky z vedlejší ohrady do další a zasadili více vína, aniž by to první museli vykopat. Tak se stalo, že vinice Tahbilk má, jak mají napsáno na velké tabuli – „Nejstarší vinnou révu na světě, sázenou v roce 1860“. U té tabule jsem své hosty vždy vyfotil, aby měli nezvyklou památku na návštěvu u mne a oni s hrdostí vezli s sebou domů důkaz, že objevili něco nového a na vlastní oči viděli nejstarší, dosud plodící vinnou révu na světě.

V ochutnávací místnosti jsme stáli na podlaze, která při chůzi vrzala a byla z prken neořezaných na pile, ale jen osekaných sekyrou. V prostředku podlahy se mohlo po otevření poklopu sejít pozadu otvorem po dřevěných schodech dolů do sklepa s kamenným klenutím. Tam byly veliké dřevěné sudy a všude spousta pavučin. Čpělo to dřevem, vínem a starobou. Opravdu taková nefalšovaná stará vinná atmosféra, něco, co se vyvine jenom časem a nenechá se žádným způsobem uměle vytvořit. Jako vzácnou kořist si moji hosté vždy koupili (tenkrát) za osm dolarů láhev červeného z nejstarší vinné révy na světě a vraceli se do své země s hezkými vzpomínkami na tento výlet a na Austrálii.

Přespolní běh v šedesáti třech letech

Nejenom mladí lidé, ale i staří dospělí mají bláznivé nápady. V šedesáti třech letech jsem si vzal do hlavy zúčastnit se přespolního běhu v našem parku Brimbank. Každý rok jsem viděl běžce z našeho okna a vždy jsem si umiňoval, že se příští rok určitě zúčastním. Dlouho k tomu nedošlo, až v roce 1991. Běžců se vždy přihlásilo skoro na dvě stovky z celé Austrálie, protože finanční cena pro vítěze jednoho kola i pro vítěze dvou kol pro muže a ženy byla velice vysoká a lákavá. Soutěž byla organizována okresní atletickou složkou a sponzorována místními keilorskými pěstiteli zeleniny. Samozřejmě mým cílem nemohlo být vítězství, mým cílem bylo jenom ten běh dokončit a pokud možno nebýt poslední.

Já, starý dědek, blázen, jsem se přihlásil na dvě kola. Doposud nevím, co mě to napadlo a vůbec proč? Co jsem chtěl ještě v mém stáří dokázat, každý by řekl, že je to bláznivý a nerozumný nápad. To mi před startem probíhalo hlavou, ale když už jsem tam mezi těmi druhými běžci stál, umínil jsem si, že to stojí za pokus a nevzdal to ještě před startem. Od startu jsem se dopředu necpal, síly se musely šetřit. V polovině prvního kola, kdy se běželo do kopce, jsem věděl, že jsem si vzal na sebe něco, co je nad mé síly. Ke konci prvního kola jsem chtěl vše vzdát, ale silná vůle alespoň dokončit to, co jsem začal, mně pomohla k pokračování a doběhnutí i toho kola druhého. Nejenom, že se mi podařilo ta dvě kola dokončit, ale za mnou doběhli ještě tři běžci o mnoho mladší než já. Organizátoři mi jako odměnu dali velkou dýni za dokončení běhu jako nejstaršímu účastníkovi. Měli smysl pro legraci a já jsem měl na celý týden dostatek zeleniny.

TANEČEK S HADY

Vlastík Škvařil

Není to tak úplně dávno, kdy se několik známých vrátilo ze zahraniční dovolené s vyprávěním, že když se představili jako Tasmánci, tak se mnozí divili, proč nejsou černí. Zrovna tak jako my, než jsme se ocitli na Tasmánii, lidé v cizině nevěděli, že nějaká Tasmánie vůbec existuje. Mnoho lidí na světě ji neznalo a pletli si Tasmánii s Tanzanií. Situace v posledních letech se podstatně změnila. Miliony lidí na celém světě nejenže ví, že nějaká Tasmánie existuje, ale vědí, že je to krásný ostrov velikosti České republiky, nádherná krajina, hory, pastviny, neproniknutelné dešťové lesy a hlavně nejčistější vzduch na celém světě. A právě díky tomu jsou naše zemědělské produkty a mořské bohatství vyhledávané, hlavně v končinách jako je Asie, kde čistota ovzduší, vod a půdy neexistuje. Tam jsou ochotni platit za kvalitu, kterou je Tasmánie známá.
Tasmánie je také známá unikátní přírodou a živočichy, mnozí z nichž se nevyskytují nikde jinde na světě. Jeden z nejznámějších je “Tasmanian Devil” - Tasmánský čert. Tasmánští tygři jsou další zvláštní zvířata. Měl bych říci “byla”, ale je ještě dost lidí, kteří věří, že tito ‚tygři‘ ještě úplně nevyhynuli a pátrají po nich, a tak ani já nad nimi ještě nedělám úplně křížek.
Co se týká rostlin a stromů, máme zde eukalypty - blahovičníky až 96 metrů vysoké. Nikde na světě kromě Kalifornie nerostou vyšší stromy. Ale ty jsou z měkkého dřeva. Možná méně známé stromy jsou Huon Pine, které také rostou jenom na Tasmánii. Roste velmi pomalu, trvá to i tisíc let, než je z něj pořádný strom. Stáří nejstaršího z těchto stromů je odhadováno na 10 000 let a je považován za nejstarší žijící floru na světě. Je narostlý do velikosti městského bloku. Kde se nalézá, je ze zřejmých důvodů udržováno v tajnosti. Tyto stromy obsahují velké množství pryskyřice a byly vyhledávány na stavbu lodí, protože byly velmi odolné proti hnilobě. Dodnes jsou na některých starých hřbitovech pomníky z tohoto dřeva staré i přes sto let a bez jakékoliv prezervace jsou stále v dobré kondici. Tyto stromy jsou plně chráněné a jenom malé množství je k dispozici pro umělce a řezbáře.
Mohl bych pokračovat v popisu tasmánských unikátů, ale to není účelem tohoto článku. Raději se soustředím na něco, co je asi méně známo a co by asi turisté, chystající se do tasmánské přírody raději nevěděli. Tasmánie má na čtvereční kilometr nejvíce hadů na světě a všichni jsou jedovatí. Přesto není důvod k panice. Jsou velmi plaší, zmizí z cesty, když se někdo přibližuje, jediné nebezpečí je, když je někdo začne pronásledovat a oni se začnou bránit. Málokdy je slyšet, že by byl někdo uštknutý, a když se to náhodou stane, tak mají lékaři k dispozici protijedové sérum a většinou to dobře dopadne. Já jsem jich při mých toulkách po horách viděl nespočetné množství, někteří jsou dlouzí až metr a půl, ale když mě uviděli a uslyšeli, tak rychle zmizeli.
Jsou všude, objeví se i na zahradách a dokonce vlezou i do domů. Zajímavé je, že jsou chráněni a pokud se objeví třeba v domě, tak je nezákonné je zabít a musí se zavolat pro chytače hadů, kteří je chytnou a odvezou do bezpečí. Ale čert nikdy nespí.
Je to už dost roků, když jsem ještě pracoval v Lactosu. Po práci, bylo to právě na Štědrý večer, skončil jsem brzy odpoledne, jsem zaběhl domů pro naši fenku Astu a s ní jsem utíkal přes park nedaleko do našeho obchodu vystřídat Jožku, aby mohla jet domů nachystat štědrovečerní večeři. Běžím po cestičce, kolem vysoká tráva, Asta poskakovala vedle mne, ničeho si nevšímala, tak jako vždycky. Když jsme doběhli na konec parku, začala zvracet, ale moc mě to neznepokojilo. Myslel jsem si, že sežrala něco, co neměla a jde to ven. Doběhli jsme ke dveřím obchodu, normálně se tam vždy hrnula s velkou radostí, ale tentokrát si lehla u dveří a nechtěla dál. Hned jsem pochopil, že je zle, dal jsem ji rychle do auta, které měla Jožka už připravené na cestu domů, ale to muselo počkat. Během pár minut jsem byl u veterináře, právě se chystali zavřít ordinaci a jet domů. Jaké to štěstí. Netušil jsem, co bylo s Astou za problém, ale když jsem veterináři vysvětlil, o co jde, hned měl podezření na kousnutí hadem. Překvapilo mě to, nic takového jsem cestou parkem nezpozoroval. Dal ji hned na kapačku, vzal vzorek krve a krátce po tom potvrdil, že to byl had. Upozornil mě, že jedna dávka protijedu stojí 450 dolarů a že si není jistý, jestli jedna dávka bude pro vlčáka dostatečná. Nemusel jsem uvažovat, požádal jsem jej, aby jí dal dvě, a s hrůzou jsem pozoroval Astu, jak se jí kalily a zavíraly oči a bylo mi do breku. Ale stal se zázrak, když začal veterinář přidávat do kapačky protijed, během minuty začala Asta otevírat oči, vracel se jí život a za půl hodiny jsme oba odcházeli z ordinace, jako by se nic nestalo. A chystáme se radostně na štědrovečerní večeři.
To je ale už dávno. Co mě přivedlo k úvaze o hadech, bylo moje zajímavé setkání s nimi před pár dny. Zúčastnil jsem se terénního běžeckého závodu na 50 kilometrů na severu Tasmánie. Běželo se přes pláže, buš a strmé kopce. Je březen, doba páření hadů, a je známo, že v tuto dobu jsou velmi agresivní a tak nikde nechybí varování, dávat si na ně pozor. První, kterého jsem zahlédl, mi přeběhl přes cestu a zmizel v houští, tak jako obvykle. Cestou zpět, asi jenom dva kilometry od cíle se přede mnou objevilo něco neočekávaného, co jsem ještě předtím neviděl. Byl to vztyčený had, celý zamotaný jako pletýnka.

Cestička byla úzká, vyhnout se tomu nedalo, nohy jsou už pěkně unavené a tak než se mně podařilo zabrzdit, tak jsem byl méně než půl metru od tohoto zjevení.
V tom momentě jsem si pořád myslel, že je to jeden had, tak nějak divně zapletený, což mně bylo velice divné a soustřeďoval jsem se na jeho hlavu,

která se snažila mě napadnout, a ani jsem si nestačil uvědomit, že to byly vlastně dvě hlavy. Snažil jsem se uhnout, vypadalo to jako nějaký tanec. Já jsem tam před ním “cifroval” tak jako kdysi za mlada, když jsme měli ve škole slovácký taneční soubor. Divil jsem se, že mě ještě neuštknul, ale díky tomu, jak byl zamotaný, tak žádná hlava na mé nohy nemohla dosáhnout. Skončilo to tím, že jsem šlápnul na okraj cestičky, ztratil rovnováhu a pozpátku začal padat dozadu s kopce. Zastavil mě strom, na který jsem prudce narazil zády a hlavou. Hlava je tvrdá a na zádech jsem měl ruksak mimo jiné s pytlíkem vody, tak naštěstí ten náraz byl tak trochu ztlumený. Přesto to ale byla pořádná “pecka”, vyrazilo mi to dech, pár minut jsem se ani nepohnul, než jsem se z toho vzpamatoval. Nakonec se mi podařilo postavit se na nohy a pokračovat v cestě. Hadi byli pryč. Možná si budete myslet, že jsem opravdový cvok, když jsem se tomu smál a považoval to za zlatý hřeb. A měl jsem radost, že se to stalo a dobře dopadlo. Já si vždycky říkám, že když něco proběhne příliš hladce, tak je to chyba, protože není potom na co vzpomínat. Trochu drama neuškodí.

TATÍNEK

Marta Urbanová

Můj tatínek byl hlavou rodiny, našeho domu, celého hospodářství. Můj tatínek byl hlavou mého dětství, všeho, co se mne týkalo. Neradil se s mou matkou, ale se svou, s mou babičkou. Byli sehraný tým a vedli rodinu i hospodářství dobře, k prosperitě a spokojenosti. Otec zveleboval hospodářství, nakupoval potřebné knihy a stroje, aby si usnadnil práci. Měl však jediné přání – syna. Ale to se mu nesplnilo. Dnes se to zdá směšné, ale tenkrát před válkou je to pochopitelné. Potřeboval nástupce v hospodářství.

Jeho dětství, o němž sporadicky vyprávěl, bylo pro mne nepochopitelné. Stále vychvaloval východ slunce. Ráno před svítáním musel vstát a napást krávy a teprve potom šel do školy. A kdoví, jestli ne bos nebo v dřevácích.
Náš tatínek neměl na nějaké vysedávání čas a také nechodil prostovlasý. Nosil placatou čepici s kšiltem.
A pokud se pamatuji, tak se značně promaštěným kšiltem, protože ke stáru čepici neměnil. A nás tenkrát nikoho nenapadlo koupit mu čepici.
V mém životě byl tatínek slunce, měsíc, vzduch, voda, oheň a bůh. Tatínek mi rozpouštěl acylpyrin na lžičce při horečce, tatínek mě naučil písmena, prvně mě vedl za ruku do první třídy, vyškrtal hříchy nevhodné k první zpovědi, koupil mně bílé kožené boty k prvnímu přijímání, chválil mě po rodičovském sdružení, byl shovívavý k maminčiným stížnostem na mne, naučil mě jezdit s koňmi (kůň zapřažený do sekačky musel jít na kopyto od zralého obilí) a rozběhnout řemenici, abych spustila motor mlátičky, špejlovat jitrnice při zabíjačce, a byl to on, kdo nesl můj kufr, když jsem odcházela do světa a vedl mě k oltáři.
Náš tatínek zaštiťoval celý náš svět. Svět můj, mých sester a maminky. Nešel svou cestou, jak by si přál. Oželel vzdělání, po kterém toužil, podřídil se přání rodičů a převzal hospodářství. Vyplatil sedm sourozenců, oženil se pro věno a dosloužil rodičům.
Maminky jsme se na nic neptaly. Jen tatínka.
„Tati, kde končí svět?“
Odpověděl mi, že nikde, že je kulatý a já byla moc a moc zklamána, že tatínek, který ví všechno, mi to nechce říct.
Po osmačtyřicátém přišel zlom, tatínkovi se zvedaly dodávky, protože soukromě hospodařil. Doma zbylo na živobytí málo, příbuzní přestali jezdit, já jsem vyškemrala na babičce jedno vajíčko po nemoci. Ve škole jsem si spořila pětikorunu měsíčně. V třiapadesátém jsem po měně dostala jednu korunu. A hned na to v noci přivedl tatínek dědečka do světnice a uložil ho do své postele. Dědeček plakal. Po babiččině pohřbu si vlezl do postele a za tři měsíce zemřel. Zůstali jsme na práci sami.
Povinné dodávky státu byly vysoké. Dodávalo se obilí, hovězí dobytek, prasata, vejce, mléko, od zabíjačky krupon a sádlo a podle příkazu i cukrovka a len. Za nesplnění dodávek hrozily pokuty, vězení a vystěhování. Za splnění nízký peníz.

Dodávky obilí nemohly čekat na zimu. Otec s mladší sestrou sváželi snopy z pole. Já jsem musela, než se vrátili, mít fůru vymlácenou. Jedna malá sestra mi podávala snopy na vál a druhá nejmenší odhrabovala ouhraky a hlídala pytle. Já jsem zapnula oba motory. Sláma šla z řezačky výfukem na záděň. Každý snop jsem rozvázala, jen po částech jsem ho strkala do mlátičky. Někdy se řezačka ucpala. Musela jsem trubky rozepnout a vyčistit. Než se otec vrátil s fůrou, musel být žebřiňák prázdný. Maminka byla nemocná.

Tatínek při práci na poli

Tatínek byl nakonec nucen vstoupit do družstva. Když mu odváděli z chléva koně, byl to pohřeb v rodině. Vzal si domů do chléva družstevní dobytek, aby se mohl starat o nemocnou maminku a naši nejmladší sestru. To znamenalo nakrmit 26 kusů dobytka, nasekat si a přivézt krmení a vyvézt od něj hnůj. Byl také placený od nadojeného mléka. Dojilo se ručně 11-16 krav. Protože psal kroniku, dočetli jsme se, že v tom roce 1961 se nadojilo a odvezlo do sběrny 28 789 litrů mléka. Žádný svátek. Žádná neděle. Když čtu jeho kroniku, vždycky pláču. Jednotka za práci byla mizivá a z toho polovina se vyplácela až na konci roku. Všem nám, pěti dcerám, umožnil vzdělání přes negativní posudky tajemníků.
Když maminka zemřela, nejmladší sestře bylo 12 let, chod rodiny pokračoval dál. Když jsme se sjeli všichni na pouť, těsto na knedlíky kynulo, hrnec zelí stál na plotně, koš dřeva u kamen a láteřil: „Beze mne ani neuvaříte.“ Protože my jsme si vzpomněly přiložit, až přestalo na plotně vřít, až když už byla v kamnech tma.
Tatínek měl husté vlasy a než mě dovedl k oltáři, tak mu pramínek vlasů spadl do čela a já jsem mu ho přičísla. To bylo jediné, kdy jsem tatínka za všechnu tu dřinu a lásku pohladila.

ŽILOV

Vzpomínka na rodiště mého tatínka

Hana Gerzanicová

Žilove, Žilove,
vesničko česká, malá,
darem do života
jsi předky mi dala.

V mých genech, Žilove,
tvé jméno mi voní,
nemůžeš vymazat,
co stalo se vloni.

Do Žilova babičku
zavedla láska.
Vidím ji na statku,
jak s dětmi se laská.

Přišla tam mladičká,
jak rozkvetlá růže,
vytvořit hnízdečko,
co láska jen může.

Mezi dětmi tatínek,
chlapeček malý –
jistě si všichni tam
vespolek hráli.

Přes slunce mraky šly,
bouře, krupobití,
mnoho se zničilo
i v lidském žití.

Mnoho se zničilo,
co slzy odplavily.
Ze všeho pouze
vzpomínky zbyly…

Život šel dál
cestou různých kroků.
Mnoho se změnilo
za tolik roků.

Kousíček Žilova
žil i v Austrálii.
Hledala jsem ho v duši
v mnohé těžké chvíli.

Však život nejsou jen zimy,
přijdou i jara nová
a minulost Žilova
ožila ve mně znova.

Tak jsem tebe nalezla,
Žilove, vesničko milá,
bez tebe bych zde nebyla –
jak bych bez tebe žila?

V tobě mi, milý Žilove,
nový čas předci dali,
aby zas sluníčko svítilo.
Snad – aby už dobře spali…

Vzpomínky míst, 2015

FENOMÉN ZAGORKA

Barbara Semenov

Již delší dobu, tedy přesně od 6. 9. 2016, se chci podělit o nezapomenutelný kulturní zážitek. Byl jím koncert par excellence v pražské Lucerně v den narozenin a životního jubilea jedinečné Hany Zagorové.

Pro ty, kteří byli snad posledních padesát let na Marsu, Hana Zagorová je jedna z nejlepších českých zpěvaček, během své pěvecké kariéry se stala druhou (po Lucii Bílé) nejúspěšnější držitelkou ocenění Zlatý slavík, získala devět Slavíků v řadě v letech 1977 až 1985. Nazpívala přes 820 písní a obdržela mnoho prestižních cen za hudbu a zpěv; již půl století vystupuje na koncertech, v televizi, na řadě charitativních akcí i na městských slavnostech. Její životní dráhu zmapovala v roce 2010 Česká televize a Supraphon vydáním životopisné knihy s DVD a CD nesoucí název „Legenda - Hana Zagorová - Málokdo ví“. V roce 2014 získala Diamantovou desku Supraphonu za 10,5 milionu prodaných nosičů. Pokračuje neúnavně ve vydávání nových alb, na kterých opakovaně potvrzuje své kvality, dobře se prodávají a její publikum se nepřestává omlazovat. Důkazem byla právě Lucerna v září minulého roku, část koncertu zaznamenala Česká televize, při této příležitosti bylo pokřtěno novinkové album O Lásce, které se hned první týden v prodeji stalo nejprodávanějším albem a získalo status Zlatá deska.

Je o mně známo, že když jsem v Praze, nevynechám jedinou kulturní akci, loni jsem si tak během svého půlročního pobytu v republice užila nespočet vynikajících koncertů všech možných českých a zahraničních hvězd různých hudebních žánrů od popu až ke klasice. Koncert Hany Zagorové však vynikal nad ostatním neuvěřitelnou, nepopsatelnou atmosférou, kterou jsem vlastně ani nečekala, byť jsem zpěvaččina velká příznivkyně.

Sál byl nabitý doslova k prasknutí, publikum se sestávalo z mužů a žen všech věkových kategorií a zjevně rozmanitého společenského zázemí, nechyběli slavní a vlivní, ochozy k stání byli do posledního patra zaplněny až k zádním stěnám – takovou Lucernu jsem zažila snad jen kdysi zamlada, kdy byla jediným středobodem české hudební scény. Karel Gott, který poprvé po dlouhé době rekonvalescence ze zlé nemoci dorazil ten večer jako host a gratulant, to vyjádřil výstižnými slovy –

„Hanko, vrátila jsi Lucernu do časů její největší slávy“. A že si tu dobu Mistr pamatuje.

Kouzlo noci nebylo jen v dokonale profesionální show, noblese vystoupení dalších hostů, kteří se objevovali během kariéry Zagorové po jejím boku a nezapomenutelně se podepisovali na jejím evergreenovém repertoáru (*Duhová víla, Hej mistře basu, Můj čas*,…), ale zejména v osobnosti této nenapodobitelné zpěvačky. Hudební kritik Jiří Černý ji již před čtyřiceti lety nazval „skutečnou kněžnou zpívaného českého slova“ a vzpomínám si, že i můj dobrý přítel, výjimečný český textař, Zdeněk Borovec mi kdysi řekl, že Hana Zagorová vždy dokonale rozuměla textu a jeho poselství – na rozdíl od ostatních velkých hvězd, kterým psal své dnes již legendární texty. Hana Zagorová je totiž, jak asi mnozí ví, také básnířkou a textařkou řady svých písní. Její síla tak není jen v jejím specifickém přednesu, ale také v myšlence, podstatě, duši a tedy duchovna té které písně. A škála jejího uchopení života zasahuje různorodé vrstvy jejích posluchačů – od jednoduchých srdcovek *Maluj zase obrázky* alias *Hrníčky* až k sofistikovaným šansonům *Adieu* či *Krev a šroubky*…

Potkávám lidi, kteří milují Hančiny písně, po celém světě. Většinou říkají – „Jsou to písničky, které mne provázely celým životem, pojí se s jistými nezapomenutelnými vzpomínkami a prožitky v určitém čase.“ Dost možná v tom spočívá fenomén této milované zpěvačky.

Což se v jejích textech nezobrazuje i moje mládí, moje lásky? *On je někdo, já jen dým* – když jsem toužila po nedosažitelném muži, a *Sbohem Ti mávám zlatými*

PŘEDPLATNÉ ČASOPISU ČECHOAUSTRALAN - $40

Šeky nebo peněžní příkazy - Money orders na účet CECHOAUSTRALAN zasílejte na adresu redakce ČECHOAUSTRALAN P. O. Box 1008, Hawksburn, VIC 3142, AUSTRALIA

Můžete platit i elektronicky bankovním převodem:-
Bankovní spojení: EisBlue Holdings Pty Ltd, CECHOAUSTRALAN ACCOUNT - Account #: 813753720
National Australia Bank - BSB: 083-004, 330 Collins Street, Melbourne 3000, Australia

Za počáteční vizáží roztomilého „žlutého kuřátka“ se totiž celou dobu uměleckého života skrývala duše hluboká a vnímavá, citlivá a jemná žena, která si v soukromí nese svůj kříž v podobě celoživotní nemoci - těžké poruchy krvetvorby. Více než třicet let své aktivní kariéry dochází na transfuzní oddělení, kde jí vyměňují krev. O své nemoci dříve veřejně nemluvila, nechtěla, aby ji někdo litoval. Po celou dobu věděla, že se pohybuje na hraně mezi životem a smrtí. Její pohled na sebe samu, na svět a relativitu věcí jí dodal nejspíš i sílu a odvahu k tomu, že se jako jedna z mála osobností české populární hudby nebála podepsat petici Několik vět. Snad i proto, že boj s nemocí vyžadoval větší statečnost než podpis, který mohl ohrozit její práci.

Hanu Zagorovou ctím, obdivuji, poslouchám… její písně mne provází životem, inspirují, posilují, baví, nabíjejí životním optimismem a pozitivní energií. Jak jsem se přesvědčila na koncertu v Lucerně, je nás takových hodně. A to je dobře. Také vím, že by bylo báječné, kdyby nám přijela zazpívat do Austrálie. Opakovaně ji s touto nabídkou oslovuji, kdykoliv se mi poštěstí vidět ji na některém vždy beznadějně vyprodaném koncertě v České republice. Ale „dělá zagorku“ (vžitý termín). Ačkoli s pravidelností provází svého manžela – slavného operního pěvce Štefana Margitu po celém světě, Austrálie se jí zdá být přece jen daleko. Nezbývá než zaletět si za „haničkou písničkou“ (rovněž vžitý termín) do rodné vlasti anebo se podívat na televizní záznam z loňského narozeninového koncertu na https://www.youtube.com/watch?v=gONULx67UNU.

vlásky, jako jsem kdysi i já mávala své studentské pošetilosti. *Setkání* s Drupim je můj milostný románek jako přes kopírák. A *Spěchám* – hymna na život nejen moje, ale asi všech těch v sále, kteří zpívají s Hanou ostošest. Můj táta mi zase rád připomínal, že *Je těžké brát věci, tak jaké jsou, jenomže jinak to nejde*. Naopak *Mys dobrých nadějí* mne nikdy neopouštěl, povzbuzoval v těch těžších chvílích a dodával novou víru do života. A že mi nezní banálně, co *Je naprosto nezbytné*?… *To je naprosto důležité, abych byla šťastná…* Cynici se tomu mohou šklíbit, jako jisté hlášce o lásce a spravedlnosti, co musí zvítězit nad lží a nenávistí, ale kdyby nebylo těchto bardů, byla by naše společnost nepochybně o hodně chudší. Ona ta Hanka zpívá i o mém šťastném manželství – nevím, jak teda ví o té samoobsluze… *(Mít tě ráda).*

„Ona ta Zagorová, je to milá holka, všechno, no ale ona už tři roky po sobě bere 600 tisíc každý rok…“ – známý a zprofanovaný citát Milouše Jakeše, posledního ohavného politika totalitního režimu, který nás donutil emigrovat. Ve své televizní Třináctě komnatě to Hana Zagorová uvádí na pravou míru – „… tehdy jsem se hořce zasmála, protože jsem zůstala bez jakýchkoliv dalších příjmů…“. V červnu 1989 podepsala petici Několik vět, v níž hnutí Charta 77 požadovalo propuštění politických vězňů a svobodu slova. Byla jí okamžitě zastavena činnost a do pádu komunistického režimu nesměla veřejně vystupovat. Pouze vedení Lidové školy umění, kde převzala výuku interpretace, se zpěvačky nezřeklo. Odolala tlaku svůj podpis odvolat, naopak ho potvrdila slovy: „Nebylo tam nic, s čím by slušný člověk nesouhlasil.“ Znovu zpívala na veřejnosti až hymnu v listopadu 1989 na Václavském náměstí v Praze, následně na Letné s Martou Kubišovou a Jiřím Suchým.

https://www.youtube.com/watch?v=_hAnPQWaYkk

Australská Kookaburra na vrtuli letadla Jiřího Pruši řídila čas odletu z Port Macquarie

Redakce ČECHOAUSTRALAN - Barbara Semenov
P. O. Box 1008, Hawksburn - Melbourne, VIC 3142, Australia
email adresa - bsemenov@cechoaustralan.com

ČECHOAUSTRALAN © —NEZÁVISLÝ CELOAUSTRALSKÝ KRAJANSKÝ LIST

If undelivered return to:
P. O. Box 1008
Hawksburn 3142
AUSTRALIA

Print Post Approved
Publication Number:
100019790

POSTAGE PAID AUSTRALIA